

บทนำภาควิเคราะห์

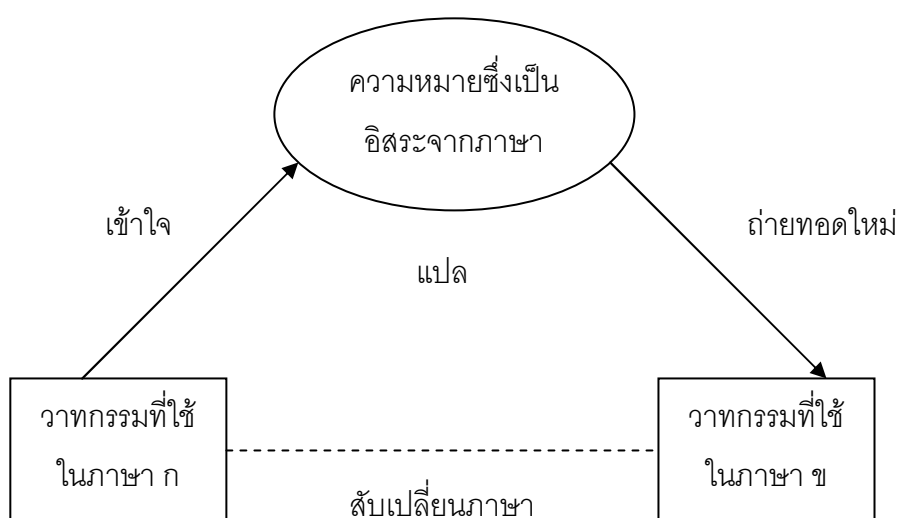
นวนิยายเรื่อง *สัญญาตญาณแห่งความสุข* เป็นนวนิยายเชิงจิตวิทยาที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์จิตใจมนุษย์ ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจเบื้องลึกจิตใจของคนในสังคมในยุคปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของสังคมความเป็นอยู่ เนื้อเรื่องนำเสนอให้เห็นความแตกต่างทางความคิดความอ่านของคนในสังคมที่อยู่ในวัยที่แตกต่างกัน เมื่อมีวัยแตกต่างกันและเติบโตขึ้นมาในสภาพสังคมที่ไม่เหมือนกัน ตัวละครในเรื่องจึงมีมุมมองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะที่เห็นได้ชัดในนวนิยายเรื่องนี้คือมุมมองเรื่องจารีตประเพณีต่างๆ ในเรื่องการแต่งงานและการใช้ชีวิตคู่ สำหรับคนในสังคมในยุคปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ในนวนิยายเรื่องนี้ หลักๆ แล้วแบ่งออกเป็น 3 รุ่น คือหนึ่ง วัยผู้ใหญ่ที่หัวโบราณยังยึดติดกับธรรมเนียมประเพณีที่ถูกต้องซึ่งมีสังคมส่วนใหญ่เป็นผู้กำหนดโดยไม่ได้คำนึงถึงสภาวะด้านจิตใจสักเท่าไร สอง วัยกลางคนที่มีความคิดกลางเฝ้ากลางใหม่ ไม่ได้ฉีกไปอยู่ทางใดอย่างชัดเจน ถือว่าเป็นตัวละครที่เนื้อเรื่องนำเสนอให้เห็นว่ามีภาวะความสับสนมากมายต่อสื่อกันอยู่ในความคิดและจิตใจ สาม เป็นคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น คนกลุ่มนี้จะคิดอะไรใหม่ๆ และปฏิบัติตามแนวทางของตนเองโดยไม่ยอมให้สังคมมามีอิทธิพลเหนือตัวเอง

นอกจากนี้ อีกประเด็นหนึ่งที่ผู้เขียนนำเสนอให้เห็นคือ ความขัดแย้งระหว่างสัญญาตญาณแห่งความสุขอันเกิดขึ้นตามธรรมชาติของมนุษย์กับสัญญาตญาณทางสังคม ผู้เขียนได้สื่อประเด็นเรื่องนี้ผ่านทางสังคมเปอร์กอร์ตซึ่งเป็นสังคมที่เห็นได้ชัดว่ายังเป็นสังคมแบบเก่าที่ยึดถือหลักขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถูกต้องเนื่องจากคนส่วนใหญ่ในเปอร์กอร์ตได้สืบเชื้อสายมาจากตระกูลขุนนางเก่า แก่นสำคัญในเรื่องความขัดแย้งระหว่างสัญญาตญาณสองทางดังที่กล่าวไปแล้วนั้น คือมนุษย์มักจะทำตามสัญญาตญาณทางสังคมและมักละเลยสัญญาตญาณแห่งความสุขอันเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต นวนิยายเรื่องนี้ให้วิธีคิดและวิธีดำเนินชีวิตให้มีความสุข โดยแสดงให้เห็นการต่อสู้ภายในจิตใจของตัวละครที่ถูกครอบงำโดยผู้คนในสังคมรอบข้าง ทำให้เขาต้องมีชีวิตอยู่ด้วยความหวาดระแวงตลอดเวลา จนกระทั่งเขาได้ใช้เวลาคิดไตร่ตรองถึงปัญหาและพบทางออกของปัญหานั้นโดยเลือกใช้ชีวิตตามสัญญาตญาณแห่งความสุขอันเป็นสัญญาตญาณที่

มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน

ในการแปลนวนิยายเรื่อง *L'instinct du bonheur* ผู้แปลได้ยึดหลักทฤษฎีการแปลแบบ ยึดความหมาย (*théorie interprétation de la traduction*) ของสถาบันชั้นสูงด้านการล่ามและการ แปล (*École Supérieur d'interprètes et de Traducteur : E.S.I.T*) ตามหลักทฤษฎีดังกล่าวนี้ กระบวนการแปลมีองค์ประกอบสามประการคือ หนึ่ง วาทกรรมที่ใช้ในภาษาต้นฉบับ (ภาษา ก) สอง ความหมายที่จับได้จากวาทกรรมนั้นโดยหลุดพ้นจากภาษาต้นฉบับ และสาม วาทกรรมที่ใช้ ในภาษาปลายทาง (ภาษา ข) อันเกิดจากการนำภาษาที่เข้าใจมาสวมใส่ในระบบภาษาปลายทาง ดังนั้นในกระบวนการแปลที่ผู้แปลยึดหลักตามทฤษฎีนี้จึงประกอบด้วยขั้นตอนสามขั้นตอนคือ หนึ่ง การทำความเข้าใจต้นฉบับ สอง ผละออกจากภาษาต้นฉบับเก็บเอาแต่ความหมาย สาม นำความหมายนั้นมาถ่ายทอดเป็นภาษาปลายทางให้ได้ธรรมชาติเท่าเทียมกับต้นฉบับ จากขั้นตอน ดังกล่าวนั้นสามารถเขียนเป็นแผนผังดังนี้

แผนผังแสดงกระบวนการแปล¹

¹ ดานิกา เชเลสโกวิช, "การแปล: จากปฏิบัติสู่ทฤษฎี", *ศาสตร์การแปล รวมบทความเชิงทฤษฎี และปฏิบัติ*, แปลโดย นพพร ประชากุล, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), น. 47.

ในภาควิเคราะห์การแปล ผู้แปลแบ่งเนื้อหาออกเป็นสามบทด้วยกัน สองบทแรกเป็น ปัญหาในระดับความเข้าใจต้นฉบับ อันได้แก่ การทำความเข้าใจตัวละครเพื่อจะได้เข้าใจเนื้อเรื่อง ทั้งหมดและปัญหาความรู้เสริม เพื่อช่วยให้เข้าใจสาระและความหมายแฝงที่อยู่นอกเหนือจาก บริบทในเนื้อเรื่อง ส่วนปัญหาในบทสุดท้ายเป็นปัญหาระดับการถ่ายทอดบทแปล อันได้แก่ การ ถ่ายทอดบทพรรณนา การถ่ายทอดสรรพนาม การถ่ายทอดบทพูด การถ่ายทอดชื่อสถานที่ และการ ถ่ายทอดชื่อเฉพาะอาหารและพรรณไม้

ภาควิเคราะห์มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเอาทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมายมาอธิบาย ว่าเหตุใดจึงถ่ายทอดบทแปลออกมาเช่นนี้ รวมถึงนำเสนอปัญหาต่างๆ ที่พบในการแปลนวนิยาย และวิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อไปในภายหน้า

บทที่ 1

การทำความเข้าใจตัวละคร

ในขั้นตอนแรกของการแปลวรรณกรรมนั้น ผู้แปลจะต้องทำความเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดให้ถ่องแท้ ซึ่งรวมถึงการทำความเข้าใจตัวละครในเรื่องด้วย เนื่องจากตัวละครเป็นตัวดำเนินเรื่องราวและนำพาผู้อ่านไปพบเจอสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง ดังนั้นผู้แปลจึงให้ความสำคัญกับวิธีคิดและลักษณะนิสัยของตัวละคร

นวนิยายเรื่อง *สัญญาตญาณแห่งความสุข* เป็นนวนิยายที่สะท้อนแนวความคิดของตัวละครในแคว้นเปริกอร์ตซึ่งเป็นแคว้นที่ยังอนุรักษ์แนวคิดและประเพณีดั้งเดิมเอาไว้ ผู้เขียนได้สอดแทรกแนวทางตามหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข และยังนำเสนออุปนิสัยที่แตกต่างกันไปของมนุษย์ ทั้งความเห็นแก่ตัว ความหยิ่งทะนง ความรัก ความเมตตา ฯลฯ จึงถือได้ว่าเรื่อง *สัญญาตญาณแห่งความสุข* เป็นนวนิยายเชิงจิตวิทยาซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงตัวตนที่แท้จริงของมนุษย์ในแง่ต่างๆ ดังนั้นผู้แปลจึงต้องให้ความสำคัญกับบุคลิกและความคิดอ่านของตัวละครในอันดับต้นๆ

เรื่อง *สัญญาตญาณแห่งความสุข* ประกอบด้วยตัวละคร 3 รุ่นแบ่งตามวัย บุคคล 3 รุ่นนี้จะมีแนวคิดในการใช้ชีวิตและการมองสังคมที่แตกต่างกันไปอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้ หนึ่ง คนรุ่นเก่า คือ มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี และ นายและนางโรมียี่ สอง คนรุ่นกลางเก่ากลางใหม่ ได้แก่ วาล็องติน โรมียี่ กัสตง โรมียี่ ซาวิเยร์ เดอ ซาวินิยัค และ อานน์ เดอ ซาวินิยัค และคนรุ่นใหม่ คือ โกแล็ตต์ โรมียี่ และ อ็องเดร เดอ ซาวินิยัค ทั้งนี้ ผู้แปลจะวิเคราะห์ให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครตามลำดับดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

1.1 คนรุ่นเก่า

คนรุ่นเก่าในเรื่องที่กล่าวถึงคือตัวละครที่อยู่ในวัยประมาณ 60 ปี ถือว่าเป็นตัวละครที่เกิดในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 (เนื่องจากเรื่องราวในนวนิยายเริ่มขึ้นในปี 1928 หรือในช่วงต้นศตวรรษที่ 20) ตัวละครที่ผู้แปลได้จัด 149 กลุ่มนี้ได้แก่ มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี นายและนางโรมียี คนวัยนี้จัดอยู่ในกลุ่มที่ยังหัวโบราณ ยึดติดกับธรรมเนียมประเพณีที่ถูกต้องซึ่งสังคมเป็นผู้กำหนด ดังนั้นคนในวัยนี้จึงให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ภายนอกที่สังคมมองเห็นและครอบครัวยอมรับ สำหรับกรณีนี้เห็นตัวอย่างได้ชัดเจนจากนายและนางโรมียีซึ่งเป็นพ่อแม่ของกัสตง โรมียี ส่วนมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี ที่อยู่ในวัยนี้เช่นกันนั้นกลับอยู่ในกรณียกเว้นเนื่องจากมาตามผู้นี้มีความคิดความอ่านที่แตกต่างจากนายและนางโรมียีซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคม ดังที่จะวิเคราะห์ให้เห็นต่อไปนี้

1.1.1 มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี

มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีเป็นสตรีอายุประมาณ 60 ปี เธอเป็นผู้ดีเก่า มาตามผู้นี้เป็นที่ยกย่องนับถือในหมู่ชาวเปริกอร์ดีอย่างมาก นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น ไม่ว่าเธอจะพูดอะไรหรือปรารถนาสิ่งใด ทุกคนยอมรู้ดีว่าเธอต้องได้ตามนั้น เรื่องการหมั้นหมายระหว่างโกแล็ตต์ โรมียีและอ็องเดร ซาวินิยัค มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีก็เป็นผู้จัดการทุกอย่าง เธอเป็นผู้ดำเนินการเจรจากับพ่อแม่ของทั้งสองฝ่าย ทั้งยังเป็นคนกลางที่แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมด ดังตอนหนึ่งในเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงความคิดของมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีที่จะจับคู่ให้อ็องเดรกับโกแล็ตต์

ตัวอย่างที่ 1

“« Joli couple », dit-elle en se tournant vers ses hôtes. Le Périgord frémit. Mme de la Guichardie ne parlait jamais en vain; sa volonté était tenace, sa sagesse reconnue et sa puissance infinie.” (หน้า 32)

นับว่ามาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีมีบทบาทสำคัญในนวนิยายเรื่องนี้มากพอสมควร ปัจจัยที่ทำให้มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีทำหน้าที่เป็นแม่สื่อแม่ชักคือ หนึ่ง เธอรู้สึกเอ็นดูและรักใคร่โกแล็ตต์ราวกับเป็นบุตรหลานคนหนึ่งของตนเองอยู่แล้วจึงอยากให้โกแล็ตต์มีคู่ครองที่ดี สอง เธอมองออก

ว่าเด็กทั้งสองคนชอบพอกันอยู่ และประการสุดท้ายคือมาตามผู้ซึ่งชอบจับคู่หนุ่มสาวในเปริกอร์ตอยู่แล้ว เห็นได้จากการที่เธอได้จับคู่หญิงชายในเปริกอร์ตให้แต่งงานกันมาแล้วถึง 53 คู่

ลักษณะนิสัยที่เห็นได้ชัดของมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีคือ เธอไม่เคยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นี่อาจเป็นเพราะเธอรู้ตัวว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลทางด้านความคิดในแคว้นเปริกอร์ต เธอจึงเคยชินกับการที่มีคนคล้อยตาม ดังนั้นไม่ว่าจะกรณีใด เธอจะพยายามเป็นผู้ชนะเสมอ ด้วยการยกเอาเหตุผลร้อยแปดพันเก้ามาหว่านล้อมเพื่อให้คู่สนทนาค่อยคล้อยตามอย่างที่เธอบอก เราสามารถสังเกตเห็นได้จากคำพูดติดปากของมาตามผู้นี้ เธอจะติดคำว่า “Quoi?...Taisez-vous!” (หน้า 38) นี่แสดงให้เห็นว่าเธอต้องการให้คู่สนทนารับฟังและเห็นด้วยกับสิ่งที่เธอกล่าวโดยไม่มีความเห็นขัดแย้ง นอกจากนี้ หากลองเทียบบทสนทนายระหว่างมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกับคู่สนทนา ไม่ว่าจะเป็นวาล็องติน โรมิเย หรือ อานน์เดอซาวินิเย่ จะเห็นได้ว่ามาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีเป็นฝ่ายพูดเสียมากกว่าและเธอมักจะขึ้นต้นประโยคด้วยคำสั่ง ในขณะที่เธอพูดไปแล้ว 10 ประโยค คู่สนทนาของเธอพูดได้แค่หนึ่งประโยค ซึ่งก็แสดงให้เห็นแล้วว่าเธอเป็นฝ่ายกำกับการสนทนาเสียมากกว่า

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่ผู้เขียนได้เสียดสีคนในชนชั้นขุนนางผ่านทางตัวมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี ซึ่งในเรื่องนี้ถือว่าเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของชนชั้นผู้ดีที่สืบเชื้อสายมาจากตระกูลขุนนางเก่า เห็นได้จากตอนที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีว่าเป็นคนสำคัญในท้องถิ่น ซึ่งเป็นคนประเภทที่ให้ความสำคัญกับตัวเองอย่างมาก นั่นก็เพราะเขาเห็นว่าตัวเองอยู่เหนือคนอื่น ๆ ดังนั้นผู้เขียนจึงได้แทรกคำอธิบายว่าคนประเภทนี้จะเหมารวมว่าสิ่งที่ตนเองเห็นว่ามีคุณค่า นั้นย่อมมีคุณค่าสำหรับคนอื่น ๆ ด้วย มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีจึงได้เอาเรื่องที่โกเล็ตต์นำอาหารว่างมาบริการหล่อนซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้หล่อนประทับใจในตัวโกเล็ตต์มาเล่าให้บรรดาแขกทุกคนของหล่อนฟัง นั่นเพราะหล่อนเห็นว่าเหตุการณ์นี้ยิ่งใหญ่มาก หล่อนจึงคิดว่าทุกๆ คนต้องเห็นว่ามันยิ่งใหญ่ด้วย และอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้เขียนได้เสียดสีชนชั้นผู้ดีเอาไว้คือประเด็นเรื่องการนอกใจของคู่สามีภรรยาที่เหมือนจะเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี ผู้เขียนได้เล่าเรื่องราวชีวิตของหล่อนในช่วงที่นอกใจสามีโดยเปรียบเทียบกับภาพเรือใบที่ออกไปประเริงคลื่นในมหาสมุทรแล้วกลับมาสู่ท่าเรือในช่วงบั้นปลายชีวิตที่สงบ ดังนี้ “Epouse respectée de ce

gentilhomme, elle était rentrée triomphalement, toutes voiles dehors et sous grand pavois, au port tranquille de la vieillesse.” (หน้า 90) และนี่จึงเป็นเหตุผลให้มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีไม่เห็นว่าเป็นเรื่องที่ก๊สตงและวาล็องติน โรมิย้อยู่กินกันก่อนแต่งงานเป็นเรื่องใหญ่โตอะไร ตรงกันข้ามหล่อนออกจะเข้าใจและเห็นใจทั้งสองด้วยซ้ำที่ต้องผ่านความยากลำบากมามากกว่าจะมาใช้ชีวิตที่สงบสุขอยู่ในเบริกอร์ต์ได้ ดังนั้นหล่อนจึงให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่

ตัวอย่างที่ 2

“C’est le propre des grands que d’attacher une telle importance à leur personne que tout service qui leur est rendu prend, à leurs yeux, valeur universelle. On comprenait que, vécût-elle jusqu’à cent ans, Mme de la Guichardie n’oublierait plus cet épisode. Aussi Colette était-elle favorite à *La Guichardie* et traitée en fille de la maison.” (หน้า 26)

เหตุผลที่มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดียินยอมช่วยเป็นธุระในเรื่องของครอบครัวโรมิยี่คือนี่ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่หล่อนเป็นคนริเริ่มออกปากตั้งแต่แรกว่าอยากให้โกแล็ตต์และอ็องเดรแต่งงานกัน ซึ่งหากว่างานแต่งงานนี้ล้มเหลวลงไป ตัวหล่อนเองก็จะเสียชื่อเสียงเรื่องความไม่เคยผิดพลาดในการจัดการต่างๆ ประการที่สอง ดังที่ได้กล่าวไปแล้วคือ หล่อนไม่ได้เห็นว่าเรื่องการอยู่กินก่อนแต่งเป็นเรื่องผิดจารีตประเพณีมากมายนัก เนื่องจากหากมองภูมิหลังของตัวมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีแล้ว ก็จะเห็นว่าหล่อนก็ยังเคยนอกใจสามีมาก่อน ดังนั้นในสายตาหล่อนจึงมองว่าเรื่องการอยู่ก่อนแต่งเป็นเรื่องเล็กน้อยนัก หล่อนจึงได้เข้าอกเข้าใจวาล็องตินอย่างมากทำให้เกิดความสงสารอยากช่วยเหลือ ประการสุดท้ายคือ ด้วยความที่มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี เป็นคนที่มีนิสัยชื่นชอบการจัดการอยู่แล้ว ในเมื่อครอบครัวโรมิยี่ไว้วางใจให้หล่อนเป็นธุระแก้ปัญหาทั้งหมดให้ หล่อนจึงรู้สึกภูมิใจและเต็มใจอย่างยิ่ง ดังตอนที่ก๊สตงกล่าวว่า “Elle l’aime. Elle est adroite... Elle sera touchée d’avoir été choisie [...]” (หน้า 88)

1.1.2 นายและนางโรมิยี่ (พ่อและแม่ของก๊สตง)

นายและนางโรมิลลีเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของคนรุ่นเก่าที่เคร่งครัดในเรื่องธรรมเนียมประเพณีอย่างมาก พวกเขาคำนึงถึงหน้าตาของตระกูลมาเป็นอันดับแรกถึงขั้นไม่ยอมผ่อนปรนใดใดไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น จัดว่าเป็นกลุ่มคนที่ใช้ชีวิตโดยอิงอยู่กับสัญญาตณญาณทางสังคมเป็นหลัก และยิ่งสังคมที่พวกเขามีชีวิตอยู่เป็นสังคมเล็กๆ ที่ผู้คนรู้จักกันเป็นอย่างดี กล่าวได้ว่าเป็นสังคมปิดที่ไม่ยอมรับรู้เกี่ยวกับเรื่องโลกภายนอก ทำให้คนในสังคมดังกล่าวคิดถึงแต่เรื่องของตัวเองจนยอมตัดสินใจทำอะไรที่ผิดพลาดได้ ในกรณีของนายโรมิลลีที่ยอมตัดพ้อตัดลูกกับกัสตงก็แสดงให้เห็นได้ชัดเจนถึงการยึดถือกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

ตัวอย่างที่ 1

“Pendant cette longue séparation, il avait oublié ce qu'étaient « les idées » de ses parents. Des principes qui, chez lui, avaient été atténués, puis effacés par l'action du danger et par les propos de camarades dont la formation était différente, avaient au contraire été renforcés par la vie en vase clos que la guerre avait imposée à la petite ville. L'autorité morale de Déodat Romilly sur Pont-de-l'Eure avait grandi pendant ces quatre ans; il tenait avec passion à son prestige local et il était capable de lui sacrifier un de ses enfants. Mme Romilly elle-même fut inflexible.” (หน้า 74)

ส่วนนางโรมิลลีผู้เป็นแม่ของกัสตงก็ได้ยิ่งหย่อนไปกว่านายโรมิลลีเลย เนื่องจากตัวเธอเองก็เคร่งครัดในเรื่องจารีตต่างๆ อย่างมาก เห็นได้จากตอนที่เธอพูดถึงวาล็องติน หรือการกระทำที่ไร้เยื่อใยต่อโกแล็ตต์ซึ่งยังเป็นเพียงเด็กตัวน้อยๆ ไร้เดียงสา ในขณะที่เธอก็รักหลานคนอื่นๆ ของเธออย่างมาก อย่างที่ผู้เขียนได้บรรยายเอาไว้ว่าเธอเป็นคุณย่าที่ดีเลิศของหลานๆ ที่มาจากการสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายแต่เธอกลับปฏิบัติอย่างตรงกันข้ามกับโกแล็ตต์ เธอไม่เคยยอมรับวาล็องตินเป็นลูกสะใภ้เลยแม้แต่น้อย เพราะเธอก็เป็นคนหนึ่งที่ปล่อยให้สัญญาตณญาณทางสังคมเข้ามามีครอบงำจนเหมือนกลายเป็นคนไร้หัวใจ เห็นได้จากการใช้คำพูดที่รุนแรงที่ตอบกัสตงตอนที่เขาขอฝากลูกเมียไว้กับเธอ ว่า “Tu peux être tranquille, lui dit Mme Romilly, je ne les

laisserai jamais mourir de faim, mais je ne *veux pas* les voir. Les recevoir est hors de question.” (หน้า 72)

ตัวอย่างที่ 2

“Les instincts sociaux sont plus forts, dans certaines âmes, que les instincts naturels. Mme Romilly, excellente grand-mère pour ses petits-enfants légitimes, n’éprouva pas le désir de connaître la fille de son fils aîné et d’une jeune femme qui lui était décrite avec de grands éloges.” (หน้า 72)

1.2 คนรุ่นกลางเก่ากลางใหม่

คนรุ่นกลางเก่ากลางใหม่ที่กล่าวถึงนี้เป็นตัวละครที่อยู่ในวัยกลางคน เกิดในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถือได้ว่าเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในสังคมช่วงเปลี่ยนแปลงยุคสมัยจากยุคที่ยึดถือความคิดแบบเก่าๆ ไปสู่ยุคที่เริ่มเปิดรับความคิดใหม่ๆ ที่เป็นอิสระเสรีไม่ยึดติดกับธรรมเนียมประเพณีมากจนเกินไปนัก ตัวละครที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้เป็นตัวละครที่ทำหน้าที่เป็นพ่อและแม่อยู่ในวัยประมาณ 40 พวกเขาต้องเจอกับสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ ในที่นี้คือเรื่องการแต่งงานระหว่างโกแล็ตต์ โรมิยี และ อ็องเดร เดอ ซาวินิยัค กล่าวคือทั้งสองครอบครัวต้องตัดสินใจว่าจะเลือกทำตามสังคมกำหนดหรือทำตามความสุขของลูกๆ สำหรับตัวละครในกลุ่มวัยกลางคนนี้ได้แก่ วาล็องติน โรมิยี กัสตง โรมิยี ซาวิแยร์ เดอ ซาวินิยัค และ อานน์ เดอ ซาวินิยัค

1.2.1 วาล็องติน โรมิยี

จากบทบรรยายที่กล่าวถึงวาล็องติน โรมิยีนั่น เราพบว่าเธอเป็นสตรีวัยกลางคนที่มีความเป็นแม่ศรีเรือน และดูงามเพียบพร้อมในด้านรูปลักษณ์ภายนอก ดังจะเห็นได้จากตอนที่ผู้เขียนได้บรรยายว่า “Elle avait un visage doux et régulier qui gardait, malgré les cheveux gris des tempes, beaucoup de fraîcheur.” (หน้า 6) วาล็องตินเป็นผู้หญิงที่รักครอบครัวมาก จากกิจวัตรประจำวันของเธอที่เห็นในเนื้อเรื่องทำให้ได้ทราบว่าเธอเป็นภรรยาที่ดี เธอพร้อมที่จะดูแลปรนนิบัติสามีที่ป่วยอยู่อย่างไม่เคยเหน็ดเหนื่อยด้วยความเต็มใจยิ่ง มิใช่เพียงแค่ทำตามหน้าที่

ภรรยา หากแต่เธอทำทุกอย่างให้กัสตง โรมียี่ สามี่ของเธอด้วยความสุขใจ ดังจะเห็นได้จากตอนที่บรรยายความรู้สึกของวาล็องตินตอนหนึ่งดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

“Elle trouva plaisir à préparer pour le malade les objets dont il avait besoin pour se raser dans son lit, lui donna son journal, un peu plus tard son déjeuner, puis alla faire à sa place la tournée des laiteries, des étables et des potagers.” (หน้า 8)

นอกจากนี้ วาล็องตินยังเป็นผู้หญิงเก่ง เนื่องจากเธอเริ่มก่อร่างสร้างตัวได้ตั้งแต่อายุยังน้อยๆ แม้ว่าเธอจะกำพร้าบิดามารดาแต่เธอก็สามารถเปิดกิจการห้องเสื้อเป็นของตัวเองได้ตั้งแต่อายุเพียง 24 ปี ทั้งยังสามารถบริหารจัดการทุกอย่างได้อย่างเรียบร้อยเป็นระบบระเบียบ กระทั่งตอนที่ย้ายมาอยู่กับกัสตงที่เปริกอร์ด์แล้ว เธอก็ยังดูแลจัดการกิจการโคนมได้อย่างดีเยี่ยม ดังเช่นตอนหนึ่งในเนื้อเรื่องที่กล่าวว่า “Quant à la laiterie de Preyssac, que surveillait Valentine, c'était un modèle pour tout le pays et qui n'avait d'égaux que les grandes laiteries coopératives des Charentes.” (หน้า 78) มีผู้คนมากมายชื่นชมในความสามารถของเธอ กัสตงโรมียี่ก็เป็นคนหนึ่ง在那นั้น เขาทึ่งในความสามารถของผู้หญิงอย่างวาล็องตินซึ่งมีความพิเศษกว่าผู้หญิงคนอื่นๆ เธอจึงมิได้เป็นเหมือนผู้หญิงคนอื่นๆ ในยุคนั้นที่รอคอยแค่การแต่งงานและทำหน้าที่เป็นแม่บ้านเท่านั้น นี่จึงเป็นสิ่งที่ทำให้วาล็องตินดูโดดเด่นและพิเศษกว่าคนอื่น กัสตงมองว่าวาล็องตินเป็นผู้หญิงที่ “Sa beauté n'était pas surprenante, mais apaisante, rassurante. Les traits frappaient par un air de repos et de douceur sans faiblesse.” (หน้า 68)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าวาล็องตินจะเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ แต่เธอก็ยังเข้าใจและกังวลกับความเป็นคนหัวโบราณของสังคมรอบข้าง ในตอนหนึ่งของเนื้อเรื่อง เราจะเห็นว่าวาล็องตินแสดงอาการเป็นกังวลอย่างมากเมื่อได้รู้ว่ามาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีจะจับคู่โกแล็ตต์กับอ็องเดร นั่นก็เป็นเพราะวาล็องตินรู้ว่าจะต้องมีปัญหาใหญ่ตามมาอย่างแน่นอน เพราะว่าวาล็องตินมีประสบการณ์อันเลวร้ายที่ได้รับจากครอบครัวที่เคร่งครัดในเรื่องธรรมเนียมประเพณีอย่างครอบครัวโรมียี่ของกัสตงมาก่อน ดังเช่นในตอนหนึ่งที่มารดาของกัสตงค้านหัวชนฝาว่าจะไม่

ยอมรับว่าลียงดินเป็นลูกสะใภ้โดยกล่าวว่า “je ne les laisserai jamais mourir de faim, mais je ne veux pas les voir. Les recevoir est hors de question.” (หน้า 72) ปัญหาที่เธอกังวลเกี่ยวกับตัวลูกสาวคือกลัวว่าสายตาคนในสังคมรอบข้างจะมองครอบครัวของเธอในทางลบเมื่อรู้ความจริงว่าโกแล็ตต์เป็นบุตรนอกสมรสของเธอกับ กัสตง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดจารีตประเพณีที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติกันมา จากเรื่องนี้เราจะเห็นได้ว่าวาลียงดินเป็นคนที่ไม่ให้ความสำคัญกับสังคมพอสมควรเพราะเธอแสดงที่ทำอึดอัดตลอดเวลาตอนที่ถูกมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีถามความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการแต่งงานของลูกสาว

หากวิเคราะห์ความสับสนที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของวาลียงดินแล้ว จะเห็นได้ว่าที่เธอต้องเป็นกังวลอย่างมากก็เพราะความกลัว กลัวสังคมรู้ความจริงว่าโกแล็ตต์เป็นบุตรนอกสมรสแล้วจะรังเกียจและไม่ยอมรับครอบครัวของตน และกลัวว่าโกแล็ตต์จะตำหนิเธอและกัสตงเมื่อรู้ความจริงดังกล่าว นั่นเป็นเพราะวาลียงดินเป็นคนไม่กล้าเผชิญหน้ากับความจริง ไม่กล้าสู้ปัญหาซึ่งก็อาจเป็นเพราะเธอเคยเจ็บปวดกับเรื่องราวในอดีตเหล่านี้จนไม่อยากจะเจ็บปวดเพราะมันอีกเธอจึงไม่กล้ารื้อฟื้นเรื่องราวทั้งหมด ตัวอย่างเช่นตอนที่เธอไม่กล้าบอกความจริงกับโกแล็ตต์แล้วขอร้องให้กัสตงเป็นคนพูดกับโกแล็ตต์แทน เธอให้เหตุผลว่า “Moi, je ne le pourrais pas... C'est peut-être lâche, mais c'est une question de force physique...Je m'en sens incapable.” (หน้า 86)

ด้วยเหตุนี้เอง วาลียงดินจึงปิดกั้นตัวเองด้วยการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายในชนบท ทำกิจวัตรประจำวันเดิมๆ เช่น การพูดคุยกับสามีในเรื่องเดิมๆ ก่อนเวลานอน การจัดเตรียมสิ่งของต่างๆ ให้สามีเวลาตื่นเช้า โกแล็ตต์เองยังพูดถึงแม่ของเธอว่า “Elle aime le train-train de la vie. Elle n'a aucun besoin de renouvellement...” (หน้า 136) การที่วาลียงดินไม่ต้องการให้มีอะไรในชีวิตเปลี่ยนแปลงไป นั่นก็เพราะเธอไม่ต้องการให้มีเรื่องไม่คาดฝันเกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องของคนในสังคมจะรู้ความเป็นมาในอดีตของครอบครัวของเธอ เธอเปรียบเรื่องที่ปวดร้าวในอดีตเป็นเหมือนแผลที่ยังไม่หายดี และเธอไม่ต้องการไปยุ่งกับบาดแผลนั้นให้มันกำเริบขึ้นมาอีก อย่างที่เธอพูดว่า “Il y a des blessures qu'il faut panser par le repos...” (หน้า 108)

1.2.2 กัสตง โรมีย์

คุณลักษณะเด่นของกัสตง โรมิเย่ คือการเป็นคนรักครอบครัว เขาจะให้ความสำคัญกับคนในครอบครัวเป็นอันดับแรก และที่เห็นได้ชัดคือเขาเป็นพ่อที่ดี เขาทุ่มเทความรักให้กับลูกสาวซึ่งก็คือ โกแล็ตต์ โรมิเย่ เราสามารถสังเกตเห็นได้จากบทบรรยายตอนที่กัสตงมองดูลูกสาวของเขาอย่างชื่นชมด้วยความรักใคร่ เขาจับรายละเอียดทุกอย่างในตัวโกแล็ตต์ได้ แม้แต่สิ่งเล็กๆ น้อยๆ อย่างเช่น ท่วงท่าการเดิน รูปหน้า รวมถึงลักษณะนิสัย ถือได้ว่ากัสตงเป็นพ่อที่รู้จักลูกสาวตัวเองเป็นอย่างดีในทุกๆ ด้าน

กัสตงนั้นเป็นคนเรียบง่าย ชอบความสงบ ไม่ชอบเข้าสังคมชนชั้นผู้ดี ดังจะเห็นได้จากตอนหนึ่งในเนื้อเรื่องที่กัสตงบอกว่าเขาไม่ออกไปงานจิบน้ำชายามบ่ายที่ปราสาทลาเกียรีดีเพราะเขาไม่มีความสุขที่จำต้องไปอยู่ในสถานที่เช่นนั้น ตรงกันข้ามสิ่งที่กัสตงชอบคือการได้ไปดูการทำงานในไร่ ได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรอย่างแท้จริง เราจะเห็นได้ว่าในความคิดของกัสตงนั้นมีความขัดแย้งกันระหว่างสัญชาตญาณที่มีต่อสังคม (l'instinct social) กับสัญชาตญาณตามธรรมชาติ (l'instinct naturel) ที่มีอยู่ในตัว หากลองเปรียบเทียบความรู้สึกของเขาที่มีต่องานสังคมและงานในไร่แล้ว เราจะเห็นความรู้สึกดังกล่าวของกัสตงได้ชัดเจน

ตัวอย่างที่ 2

“Je n'irai pas à *La Guichardie*, Valentine... Ah! non! si je suis traité en malade, que cela me préserve au moins des corvées.” (หน้า 16)

ตัวอย่างที่ 3

“Il aimait ce domaine, comme jadis il avait aimé son usine, et se sentait aussi heureux dès qu'il vivait parmi des hommes liés à des travaux réels qu'il était malheureux dans les goûters de la *Guichardie*.” (หน้า 56)

ลักษณะอีกประการของกัสตง โรมิเย่ คือเขาเป็นคนที่คิดมาก เขามักกลัวไปก่อนเสมอ กลัวอะไรที่ยังไม่เกิดขึ้นหรือไม่ได้เกิดขึ้นเลยด้วยซ้ำ อย่างเช่น ความเจ็บไข้ได้ป่วยหรือความตาย อันที่จริงแล้ว กัสตงมิได้ป่วยเป็นอะไรเลย แต่เนื่องจากเขามักจะคิดกลัวไปเองว่าตนเองจะป่วย เขา

จึงหลอกตัวเองอยู่เสมอว่าตัวเองนั้นร่างกายไม่แข็งแรง ซึ่งวาล็องติน ภรรยาของเขาก็ยินดีปรนนิบัติเขาทุกเวลา นั่นจึงทำให้เขายังเชื่อว่าเขาป่วยจริงๆ ที่เขามีความคิดเช่นนี้อาจเป็นเพราะเขาคิดอยู่เสมอว่าคนเราทุกคนย่อมต้องเจอเรื่องราวๆ ในชีวิต เรื่องความตายก็ถือว่าเป็นเรื่องร้ายอีกเรื่องหนึ่ง เพียงแต่เขายังไม่เจอเรื่องราวที่ว่าเท่านั้นเอง เขาจึงใช้ชีวิตอยู่ด้วยความระแวงตลอดเวลาว่าสิ่งร้ายๆ จะเกิดขึ้นในชีวิต ดังความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงความคิดของเขาเกี่ยวกับความตายว่า “Rien? Sait-on jamais? Comme tous les hommes qui ont beaucoup souffert, il guettait dans l'avenir l'ombre de malheurs encore invisibles.” (หน้า 56)

เรื่องการบูชาความรักก็เป็นคุณสมบัติเด่นของกัสตงเช่นกัน ตั้งแต่วัยหนุ่ม กัสตงได้มีความรักกับผู้หญิงมากมาย และเมื่อมีความรักแต่ละครั้ง เขาก็จะคิดไปถึงการแต่งงานโดยทันที เนื่องจากเขาเป็นคนที่จริงจังกับความรักมาก แม้ว่าจะพบอุปสรรคอันเนื่องมาจากการที่ครอบครัวไม่เห็นด้วยก็ตาม ความรักระหว่างเขากับวาล็องติน โรมิยี นั้นก็เป็นเรื่องหนึ่งที่ครอบครัวของเขาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งถึงขนาดไม่ยอมรับวาล็องตินและโกแล็ตต์ผู้เป็นลูกสาวเข้าเป็นสมาชิกในครอบครัว แต่อย่างไรก็ตามกัสตงก็เลือกที่จะมาอยู่กับวาล็องติน นั่นก็เพราะเขาเลือกความรักนั่นเอง การที่ครอบครัวของกัสตงไม่ยอมรับเรื่องนี้ ก็เพราะความหวัหวัและเคร่งครัดในเรื่องธรรมเนียมประเพณี พ่อแม่ของเขาจึงต้องการให้ลูกชายได้แต่งงานกับผู้หญิงที่มาจากตระกูลผู้ดีเช่นเดียวกัน สำหรับผู้หญิงอย่างวาล็องตินจึงไม่ต้องพูดถึงเลย อีกประการหนึ่งที่ทำให้คนในครอบครัวโรมิยีไม่ยอมรับวาล็องติน นั่นก็คือวาล็องตินตั้งครรรค์ต่างๆ ที่ยังไม่ได้แต่งงานกับกัสตงให้ถูกต้องตามประเพณีในสังคม ทำให้ครอบครัวโรมิยีต้องอับอายและเสียชื่อเสียง ดังนั้นจึงปฏิเสธเรื่องนี้ตลอดเวลาและไม่ยอมรับสะใภ้อย่างวาล็องตินเป็นคนในครอบครัว และนี่จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้กัสตงและวาล็องตินกลัวการเกี่ยวข้องกับครอบครัวชาววินัยด์ นั่นเพราะครอบครัวชาววินัยด์เคร่งครัดในเรื่องธรรมเนียมประเพณีเหมือนครอบครัวโรมิยีของกัสตง

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างกัสตงกับคนงานในไร่ของเขานั้น เป็นความสัมพันธ์ที่ดี คนงานทุกคนต่างก็ให้ความเคารพรักแก่เขา เราจะสังเกตเห็นได้จากปฏิกิริยาที่คนงานมีต่อกัสตงเมื่อเขาได้ลงพื้นที่ไปตรวจดูงานต่างๆ ในไร่ คนงานทุกคนต่างแสดงความยินดีเมื่อเห็นเขา พวกเขาไม่เคยรู้สึกว่าการเหน็ดเหนื่อยเลย นี่แสดงให้เห็นว่ากัสตงเป็นนายจ้างที่ดี เนื่องจากลูกน้องให้

ความเคารพด้วยความเต็มใจ มิได้เคารพด้วยความเกรงกลัว นั่นก็เพราะเขามีความเมตตาต่อคนงานทุกคน นี่ก็เป็นอีกเรื่องที่ยืนยันให้เห็นว่ากัสตง โรมิเย เป็นบุคคลที่มีจิตใจดี ไม่เคยคิดเอาวัดเอาเปรียบใคร

สำหรับเรื่องปมปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวโรมิเย้นั้น กัสตงได้เลือกทางออกโดยการไปขอความช่วยเหลือจากมาดาม เดอ ลา กิซาร์ดี นั่นก็เพราะตัวเขาเองก็เห็นว่ามาดาม เดอ ลา กิซาร์ดีเป็นบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือครอบครัวเขาได้ และปัญหานี้หนักเกินที่เขาคงแก้ไขได้ด้วยตัวเอง และหากมองถึงประเด็นเรื่องความคิดเห็นของกัสตงเกี่ยวกับจารีตประเพณีแล้ว เขาก็ไม่ได้เคร่งครัดอะไรเลย เห็นได้จากการที่เขาตัดสินใจเลือกความรักโดยการยอมออกจากครอบครัวมาใช้ชีวิตอยู่กับवाल้องดินในชนบท นอกจากจะไม่ได้มองเห็นว่าการอยู่ก่อนแต่งเป็นเรื่องผิดจารีตแล้ว ยิ่งกว่านั้นเขายังมองเห็นว่าเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเขากับภรรยาให้มั่นคงยิ่งขึ้นไปอีก ดังที่เขาได้บอกว่า “je me considérais en ce temps-là, surtout après la naissance de Colette, comme lié à toi aussi solidement que par un mariage.” (หน้า 86) จากความคิดเห็นของกัสตงที่ไม่ได้ให้ความสำคัญอะไรเลยกับสิ่งที่สังคมตัดสิน นี่แสดงให้เห็นว่าเขาไม่ได้ใช้ชีวิตตามสัญญาตณญาณทางสังคม แต่เขาใช้ชีวิตโดยอิงกับสัญญาตณญาณแห่งความสุข

1.2.3 ชาวิเยร์ เดอ ชาวินีเย็ค

บุคลิกลักษณะนิสัยโดยภาพรวมของนายชาวิเยร์ที่เนื้อเรื่องได้นำเสนอให้เห็นนั้นคือเขาเป็นคนก้าวร้าว หัวแข็ง และตระหนี่ หากพิจารณาถึงประเด็นเรื่องความเคร่งครัดต่อระบบจารีตประเพณีแล้ว นายชาวิเยร์ผู้นี้ก็มิได้เป็นคนเคร่งครัดต่อกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมนัก เพราะจริงๆ แล้วเขาก็มีความลับส่วนตัวเหมือนกัน ซึ่งความลับนี้เองที่มาดาม เดอ ลา กิซาร์ดีนำมาใช้เป็นเครื่องมือต่อรองกับเขา นั่นคือการทำเขาแอบนอกใจภรรยา โดยไปมีภรรยาเก็บเป็นเลขานุการของเขาเอง และเขามักจะใช้ข้ออ้างว่าไปล่าสัตว์เมื่อมาหาภรรยาเก็บผู้นี้ และนี่ถือว่าเป็นข้อได้เปรียบของฝ่ายมาดาม เดอ ลา กิซาร์ดีอย่างมากที่ได้มีโอกาสล่วงรู้ความลับนี้ แม้ว่านายชาวิเยร์จะไม่ได้เห็นว่าจารีตประเพณีมีความสำคัญอะไรสำหรับเขา แต่อย่างไรเสียเขาก็ต้องรักษาชื่อเสียงของตระกูลขุนนางเก่าของเขาอยู่ดี จากลักษณะนิสัยที่เป็นคนดื้อรั้นของเขา มาดาม เดอ ลา กิซาร์ดีได้เปรียบเทียบว่าเขาเป็นลูกนกที่เปลือกแข็งจนกระเพาะได้ยาก “une fois de plus, que la noix

serait assez dure à briser.” (หน้า 122) คำเปรียบนี้นับว่าตรงกับเขามาก เพราะด้วยลักษณะนิสัยเช่นนี้จึงทำให้มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีต้องเตรียมแผนการรับมือเขาเอาไว้เป็นอย่างดี

กล่าวได้ว่านายซาวิเยร์เป็นคนเจ้าเล่ห์พอสมควร เพราะเมื่อเขารู้ว่าตนเองกำลังเป็นฝ่ายเสียเปรียบ เขาจะรีบเปลี่ยนท่าทีในทันควันเพื่อไม่ให้ตนเองเสียผลประโยชน์ จากตอนที่เขาสนทนากับมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี เมื่อมาตามได้หยิบเอาเรื่องข้อหาที่ถูกเก็บเป็นความลับในครอบครัวของเขามาสาธยายให้ฟัง เขาก็รีบเปลี่ยนที่ท่าจากแข็งกร้าวเป็นอ่อนลง และเปลี่ยนเป้าหมายจากการไม่ยอมรับฟังเหตุผลใดใดของมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีในตอนแรกมาเป็นการยื่นข้อเสนอเรื่องเงินๆ ทองๆ แทน จากพฤติกรรมที่กล่าวมานี้ได้สนับสนุนลักษณะนิสัยของเขาตรงที่เป็นคนโลภ เห็นทรัพย์สินเงินทองเป็นเรื่องใหญ่ การเจรจาระหว่างสองฝ่ายจึงสำเร็จลงได้ด้วยดี ดังจะเห็นได้จากคำพูดและท่าทีที่เปลี่ยนไปของเขาในตอนที่เขาพูดกับมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีดังที่ยกมาเป็นตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

“Allons! Allons! dit Saviniac, du ton conciliant qu’il prenait quand il trouvait, dans un de ses conseils, la majorité contre lui, vous n’allez pas vous quereller avec un homme que vous avez vu naître?” (หน้า 126)

1.2.4 อานน์ เดอ ซาวินิยัค

อานน์ เดอ ซาวินิยัค เป็นผู้หญิงสวย อ่อนโยน มีเมตตา และบุคลิกที่โดดเด่นของเธอที่มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี มองออกคือ เธอเป็นคนเคร่งศาสนา เรื่องนี้ต้องยกความดีความชอบให้มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี ที่เป็นคนช่างสังเกต เพราะจากสิ่งของในบ้านนั้นเผยให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเจ้าของบ้านเป็นคริสต์ศาสนิกชนที่เคร่งครัดมาก และก็นับว่ามาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีฉลาดที่จับเอาจุดนี้ของอานน์มาใช้ประโยชน์ในการพูดชักจูง หากมองถึงประเด็นเรื่องการยึดถือกฎจารีตประเพณีแล้ว สำหรับอานน์จะมองทุกอย่างตามหลักศาสนา ถ้าศาสนาว่าถูกเธอก็จะว่าถูก ถ้าศาสนาว่าผิด เธอก็จะมองว่าผิดด้วย เหตุผลที่เธอยกขึ้นมาอ้างในการปฏิเสธครอบครัวโรมีย์ก็คือ “Seulement je ne choisirai pas la famille par laquelle le scandale est arrivé pour l’unir à

la mienne, que j'ai essayé de maintenir pure.” (หน้า 116) นั่นคือเธออยากดำรงความบริสุทธิ์ของครอบครัวของเธอเอาไว้โดยไม่ไปเกี่ยวข้องกับครอบครัวที่มีมลทินอย่างครอบครัวโรมีย์

นอกจากที่กล่าวไปแล้ว อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับตัวอานน์ เดอ ซาวิญัคก็คือ เธอจัดว่าเป็นผู้หญิงที่ไร้เดียงสา นัก ไม่นับเรื่องที่เธออยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนจนไม่รู้ว่สามีของตัวเองแอบไปมีภรรยาเก็บแล้ว ความคิดความอ่านของเธอยังใสซื่อบริสุทธิ์ เธอมองทุกอย่างเป็นเรื่องสวยงามไปหมด แม้กระทั่งเรื่องการแต่งงานระหว่างเธอกับซาวิเยร์ เดอ ซาวิญัคซึ่งอันที่จริงแล้วมีเรื่องการตกลงกันเรื่องเงินทองเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่มาก แต่เธอกลับมองไม่เห็นเลยแม้แต่หยดเดียว ดังตอนหนึ่งในเนื้อเรื่องที่กล่าวถึงมุมมองของอานน์เกี่ยวกับการแต่งงานดังกล่าวว่าเป็น “การแต่งงานที่ฟ้าลิขิตเอาไว้” ผ่านความคิดของมาดาม เดอ ลา กิซาร์ดีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“Elle (Mme de la Guichardie)faillit répondre durement, mais elle plaignit cette femme douce et opprimée, dont l'imagination vaporeuse avait transformé en un roman sentimental ou, comme elle disait, en « un mariage écrit dans le ciel », le plus âpre des marchés.” (หน้า 118)

แม้แต่โกแล็ตต์ที่ยังเป็นเด็กสาวอยู่ยังมองออกว่าอานน์เป็นคนมองโลกอย่างใสซื่อบริสุทธิ์มาก เธอถึงกับเปรียบเทียบอานน์กับเด็กอายุ 12 ขวบในตอนหนึ่งที่เธอพูดถึงอานน์ให้อีองเดรฟังว่า “Elle était belle... Elle est encore charmante... Seulement elle a douze ans... Je suis obligée de lui parler comme à une petite fille...” (หน้า 140)

1.3. คนรุ่นใหม่

คนรุ่นใหม่ในที่นี้เป็นกลุ่มบุคคลที่เกิดในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 อยู่ในวัยประมาณ 20 ปี ยุคนี้เป็นยุคที่มีอะไรๆ เปลี่ยนแปลงไปมากมายนอกเหนือจากเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น แนวคิดเรื่อง

ความรัก การแต่งงานอย่างที่ไม่เอื้ออำนวยให้เห็น คนรุ่นใหม่จะไม่ค่อยยอมให้สังคมมาบีบคั้นต่อการตัดสินใจและการดำเนินชีวิตของตนเอง ถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางการใช้สัญชาตญาณแห่งความสุขโดยแท้ สำหรับตัวละครที่จัดอยู่ในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ก็คือ โกลีตต์ โรมิเย และ อ็องเดร โรมิเย

1.3.1 โกลีตต์ โรมิเย

โกลีตต์เป็นลูกสาวของกัสดงและวาล็องติน โรมิเย เธอเป็นเด็กสาวอายุ 18 ปี ซึ่งเข้าชั้นเป็นสาววัยรุ่นที่กำลังสดใส ลักษณะภายนอกของโกลีตต์นั้นถือว่าคล้ายกับวาล็องติน แม่ของเธออยู่มากทีเดียว สังเกตเห็นได้จากบทบรรยายในเรื่องที่กล่าวว่าท่วงท่าต่างๆ ของโกลีตต์นั้นดูคล้ายคลึงกับแม่ของเธอ โกลีตต์มิใช่เด็กสาวที่ขี้อาย เธอมีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงความคิดเห็น แต่ก็ไม่ได้แสดงออกมากไปจนเกินงาม นี่จึงเป็นลักษณะนิสัยที่ทำให้ผู้ใหญ่ต่างก็เอ็นดูโกลีตต์ คุณนายอิซาแบลล์ ชมิดท์ชมว่าเธอเป็นคนที่ “« nette » au moral comme au physique...” (หน้า 36) บรรดาเกษตรกรทั้งหลายก็มองว่าเธอเป็นคน “« bien j'auvent » et lui amenaient leurs bestiaux, avant une foire, pour qu'elle leur portât bonheur.” (หน้า 14) สำหรับกรณีของมาดาม เดอ ลา กิซาร์ดีนั้น เธอชื่นชมและเอ็นดูโกลีตต์อย่างมากจนไม่อาจลืมนำไปได้ ไม่ว่าไปที่ไหนเธอก็จะเล่าเรื่องราวคุณงามความดีของโกลีตต์ให้ผู้คนฟังอยู่เรื่อยไป เรื่องที่โกลีตต์ทำขนมออกมาต้อนรับมาดาม เดอ ลา กิซาร์ดีนั้นก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเธอเป็นคนที่มีความคิดเป็นของตัวเอง กล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่เหมาะที่ควรโดยไม่จำเป็นต้องเกรงใจหรือคอยบอก

นอกจากนั้น ยังเห็นได้ว่าโกลีตต์เป็นคนที่เป็นตัวของตัวเอง คิดอะไรก็พูดออกมาอย่างนั้น เป็นคนกล้าแสดงออก เธอมีบุคลิกสดใสร่าเริงเหมือนเด็กสาวทั่วไป จะเห็นได้จากตอนที่โกลีตต์คุยกับแม่ของเธอเกี่ยวกับอ็องเดร ชาวินียัค ชายหนุ่มที่เธอชอบพออยู่ โกลีตต์จะชื่นชมมากเป็นพิเศษทำให้แม่ของเธอรู้ว่าเธอมีใจรักตอบอ็องเดร และอีกตอนหนึ่งที่เธอพูดถึงพ่อของเธอในทำนองที่ว่าพ่อไม่ได้ป่วยจริงๆ แต่ชอบทำตัวเหมือนตัวเองเป็นคนป่วย ซึ่งจริงๆ แล้วโกลีตต์ก็มองทุกอย่างได้ถูกต้องทีเดียวเพราะอาการป่วยของพ่อนั้นเป็นอาการที่คิดไปเอง นี่จึงแสดงให้เห็นว่า โกลีตต์เป็นคนพูดตรงและเปิดเผยอยู่มากทีเดียว โกลีตต์จัดว่าเป็นเด็กสาวที่มองอะไรได้

ทะลุปรุโปร่งตามความเป็นจริง เช่นจากตอนที่เธอคุยกับอ็องเดรเรื่องพ่อและแม่ของเธอ เธอมองว่า พ่อและแม่ของเธอชอบทำอะไรซ้ำซากทุกวันๆ ไม่เว้นแม้แต่คำพูดที่ใช้คุยกัน ดังตอนหนึ่งที่เธอคุยกับอ็องเดรดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

“Tiens, en ce moment, sur leur terrasse, veux-tu savoir de quoi ils parlent ? Ma mère dit : « Il faudra couper quelques arbres. Ce n'est pas la peine « d'avoir la plus belle vue du pays pour l'étouffer sous les sycomores. » Mon père répond : « Une voiture vient de s'arrêter en face du bureau de poste de Chardeuil.” (หน้า 136)

1.3.2 อ็องเดร เดอ ซาวินิยัค

อ็องเดรจัดว่าเป็นเด็กหนุ่มที่ชาญฉลาดมีความคิดก้าวไกล และมองอะไรได้อย่างมีเหตุมีผล ต่างจากพ่อแม่ของเขาที่ยึดติดกับจารีตทางสังคม เขาจัดเป็นตัวแทนของเด็กหนุ่มรุ่นใหม่ที่มีสมรรถนะแบบ ทั้งชาติตระกูล ความรู้ และความคิดความอ่าน เช่นตอนที่เขาให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่พ่อแม่ของโกแล็ตต์อยู่กินกันก่อนที่จะจดทะเบียนสมรส เขาบอกว่า “Comme c'est romanesque!” (หน้า 118) อ็องเดรมองข้ามกฎเกณฑ์วุ่นวายของสังคมไป เขาตัดสินเรื่องราวที่เกิดขึ้นด้วยความรู้สึกอย่างแท้จริงโดยไม่ต้องคิดอะไรให้ซับซ้อน นี่เป็นลักษณะของคนรุ่นใหม่ที่ไม่ได้ยึดติดกับความคิดเดิมๆ อีกต่อไปแล้ว

ประเด็นเรื่องความแตกต่างของมุมมองเรื่องความรักระหว่างคนสองวัยซึ่งก็คือรุ่นพ่อแม่และรุ่นลูกนั้นมีความคิดต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือในขณะที่ทั้งสองและวาล็องตินที่เป็นพ่อกับแม่คิดว่าพวกลูกๆ คงตื่นเต้นกันมากที่ได้ใช้เวลาเดินเล่น พูดคุย และอยู่ด้วยกันสองต่อสองในวันที่ทุกอย่างลงเอยด้วยดี ปัญหาระหว่างสองครอบครัวคลี่คลายลง กล่าวคือทั้งอ็องเดรและโกแล็ตต์ได้รับความยินยอมจากผู้ใหญ่ให้หมั้นหมายกันไว้ก่อน แต่อ็องเดรกับโกแล็ตต์กลับมองว่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นเป็นเพียงพิธีการหนึ่งเท่านั้น เพราะไม่ว่าอย่างไรพวกเขาก็รักกันมาก่อนหน้านี้แล้ว การยินยอมจากผู้ใหญ่หรือพิธีการหมั้นหมายใดได้นั้นเป็นเพียงกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดเอาไว้เท่านั้น ไม่ได้สำคัญเท่าจิตใจที่รักกันของทั้งสอง

ตัวอย่างที่ 1

“Pour la jeune génération, cette soirée n'était d'ailleurs pas aussi émouvante que le croyait la génération de quarante ans. Il y avait longtemps que Colette et André s'étaient fiancés et l'approbation de leurs familles n'était pour eux que formelle. Dès qu'ils furent à l'ombre des sycomores, André, d'un geste aisé et que l'on devinait familier, passa son bras autour de la taille de Colette.” (หน้า 134)

บทที่ 2

ปัญหาด้านความรู้เสริม

การทำความเข้าใจเนื้อหาเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญมากในการแปลวรรณกรรม ในขั้นตอนนี้ ผู้แปลมักจะประสบปัญหาด้านความรู้เสริม วิธีการแก้ปัญหาคือการค้นคว้าหาข้อมูลตามแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางหนังสือ อินเทอร์เน็ต หรืออื่นๆ และเลือกหยิบข้อมูลมาใช้ให้เหมาะสมตรงประเด็นและเป็นประโยชน์ต่อบทแปลมากที่สุด

ปัญหาด้านความรู้เสริมในเรื่อง *สัญญาตญาณแห่งความสุข* นั้นมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องวัฒนธรรมในแคว้นเปริกอร์ด์ เนื่องจากเนื้อเรื่องส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่แคว้นแห่งนี้ และผู้เขียนได้แทรกบทบรรยายภูมิประเทศ ศิลปะ และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของผู้คนในแคว้นเอาไว้ด้วย ดังนั้นการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้จึงมีความสำคัญในขั้นตอนการทำความเข้าใจต้นฉบับอย่างมาก ซึ่งผู้แปลได้แบ่งปัญหาด้านความรู้เสริมในเรื่องออกเป็นประเด็นดังนี้

- 2.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์และข้อมูลเกี่ยวกับแคว้นเปริกอร์ด์
- 2.2 ระบบการเกษตรแบบแบ่งที่ดินให้เช่า (*métayage*)
- 2.3 ปราสาทในแคว้นเปริกอร์ด์
- 2.4 ลักษณะสังคมและค่านิยมของคนในเปริกอร์ด์

2.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์และข้อมูลเกี่ยวกับแคว้นเปริกอร์ด์

เนื่องจากแคว้นเปริกอร์ด์เป็นสถานที่ที่เกิดเรื่องราวทั้งหมดขึ้น และผู้เขียนได้บรรยายถึงแคว้นเปริกอร์ด์ไว้ในเนื้อเรื่องอยู่มาก ทั้งเรื่องสภาพทางภูมิศาสตร์ว่ามีเนินเขา มีต้นไม้ มีธรรมชาติสวยงาม และเรื่องวัฒนธรรมความเป็นอยู่ว่ามีที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรตามระบบแบ่งเช่าที่ดิน และยังมีมรดกตกทอดเป็นปราสาทที่สวยงามน่าชื่นชมอยู่อีกมากมาย ข้อมูลจากเว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียแสดงให้เห็นว่าเปริกอร์ด์เป็นแคว้นในประวัติศาสตร์ซึ่งในปัจจุบันมีพื้นที่ครอบคลุมเขตดอร์โดญ (*département Dordogne*) ในแคว้นอากีแตน (*région Aquitaine*) ทางภาค

ตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศฝรั่งเศส ลักษณะพื้นที่ของแคว้นเปริกอร์ด์เป็นที่ราบสูงอันมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ผู้คนได้แบ่งพื้นที่ของแคว้นนี้ออกเป็น 4 ส่วนและเรียกชื่อพื้นที่เหล่านั้นตามสีต่างๆ ดังนี้ เปริกอร์ด์เขียว (le Périgord Vert) ทางตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นพื้นที่ที่ครอบคลุมไปด้วยป่าไม้เขียวขจีอันมีบรรดาต้นโอ๊กและต้นไทร เปริกอร์ด์ขาว (le Périgord Blanc) ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือซึ่งเป็นเนินกว้างที่มีหินปูนอยู่มากจนมองเห็นเป็นสีขาวทั่วไปหมด เปริกอร์ด์ม่วง (le Périgord Pourpre) ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คนทำไวน์องุ่นกันเป็นส่วนใหญ่ สุดท้ายคือ เปริกอร์ด์ดำ (le Périgord Noir) ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีต้นเกาลัด ต้นโอ๊ก และต้นสนขึ้นปะปนกันอยู่ เปริกอร์ด์ดำเป็นพื้นที่ที่มีคนรู้จักและไปเยี่ยมชมมากที่สุดเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติงดงามและมีสถานที่อันเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์มากที่สุด

ภาพที่ 1

ตำแหน่งของแคว้นเปริกอร์ด์ในฝรั่งเศส

จาก <<http://www.location-lepaulet.com/situation.htm>>

ภาพที่ 2

แผนที่แคว้นเปริกอร์ด

จาก <<http://www.dordogne-perigord-tourisme.fr/sommaire/presentation.htm>>

ในเนื้อเรื่องตอนหนึ่งบรรยายถึงสภาพแวดล้อมของพื้นที่เขตเพรียซ์ที่ครอบคลุมโรมีย อาศัยอยู่ ซึ่งถ้าหากดูจากบทบรรยายแล้ว พื้นที่ตรงนั้นก็น่าจะเป็นเขตเปริกอร์ดดำ (le Périgord Noir) เนื่องจากมีการบรรยายถึงต้นเกาลัดและต้นโอ๊ก และยังบรรยายถึงสีของต้นไม้ซึ่งถ้ามองจากที่ไกลๆ แล้วจะเห็นเป็นสีต่างๆ ซึ่งออกโทนสีที่ขี้ๆ เหมือนสีดำ และมีการบรรยายถึงปราสาทเก่าแก่ ซึ่งตรงกับข้อมูลที่ว่าแคว้นเปริกอร์ดดำเป็นพื้นที่ที่มีมรดกทางประวัติศาสตร์อยู่มากมาย

ตัวอย่างที่ 1

Par la fenêtre ouverte, on voyait une prairie inclinée qui descendait jusqu'à la rivière, puis, sur la pente opposée, la lande semée de bruyères qui remontait jusqu'à la métairie de Brouillac. A gauche, une pièce d'eau reflétait des saules et des bouleaux. A droite, les collines couvertes de forêts s'étendaient à perte de vue, d'abord vertes, piquées de châtaigniers et de chênes, puis bleues, opaques, et là-bas, vers Périgueux, grises, transparentes, allongées sur l'horizon comme des vapeurs au crépuscule. De cette crête élevée on découvrait une grande partie de la Dordogne et l'immensité du paysage où se nichaient des métairies aux toits violets, des châteaux aux tours

blanches, des églises dont les clochers seuls émergeaient des bois, soulignaient encore le prodigieux silence qui montait de cette province endormie et que ne perçait aucun bruit sauf, çà et là, le cri d'un loriot, le chant d'un coq et léger, continu, presque insaisissable, le ronronnement d'une batteuse. (หน้า 6)

2.2 ระบบการเกษตรแบบแบ่งที่ดินให้เช่า (métayage)

ระบบ métayage เป็นระบบการเกษตรที่คนในแคว้นเปริกอร์ต์ใช้กัน เป็นระบบที่น่าจะสืบทอดมาจากระบบศักดินา (féodalisme) ของยุโรปในยุคกลาง (Moyen Age) เนื่องจากในเรื่องนี้มีส่วนที่กล่าวถึงระบบนี้อยู่มากพอสมควร ความเข้าใจที่แจ่มชัดในส่วนนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการแปล

เว็บไซต์สารานุกรมวิกิพีเดียได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบ métayage ว่าเป็นระบบที่เจ้าของที่ดินแบ่งที่ดินให้เกษตรกรเช่าเพื่อทำการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์โดยเจ้าของที่รับค่าตอบแทนเป็นผลผลิตส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ระบบ métayage นี้ใช้กันมาตั้งแต่ยุคกลางในประเทศฝรั่งเศสและอิตาลี ในการแบ่งผลผลิตนั้น ผู้เช่าและผู้ให้เช่าจะทำสัญญาร่วมกันก่อนเพื่อตกลงเกี่ยวกับเรื่องการแบ่งผลผลิต ซึ่งโดยมากแล้วมักจะตกลงว่าจะแบ่งผลผลิตกันฝ่ายละครึ่ง ตามปกติผู้ให้เช่าจะจัดสรรที่ดินออกเป็นหลายผืนเพื่อให้เกษตรกรเช่าได้หลายราย

เกษตรกรผู้เช่าที่ดินในระบบ métayage นั้นจะเรียกเจ้าของที่ดินว่า “moussur” ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกกันในภาษาถิ่นในแคว้นเปริกอร์ต์ ผู้แปลได้ค้นความหมายของคำว่า “moussur” จาก dictionnaire languedocien-français ได้ข้อมูลว่าคำว่า “moussur” หรือ “moussu” มีความหมายเหมือนคำว่า “monsieur” ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับภาษาไทยก็คือคำว่า “นาย” ในความหมายที่ใช้เรียกเจ้านายนั่นเอง

จากเนื้อเรื่อง ครอบครัวโรมียีเองก็มีที่ดินให้เช่าทำการเกษตรอยู่หลายพื้นที่เช่นกัน ที่ดินที่มีปราสาทอันเป็นที่อยู่อาศัยด้วยคือ “เพรย์ซัค” และจากที่ดินเพรย์ซัคนี้ ครอบครัวโรมียีได้แบ่งที่ดินออกเป็นหลายพื้นที่เพื่อให้เกษตรกรเช่าทำการเกษตรอันได้แก่ บรุษยัคและบรุษแยร์ส เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 2

Au château est lié un domaine que le maître (ou, comme on dit dans le pays, le moussur) exploite rarement tout entier. Presque toujours les terres sont divisées en deux parties : la réserve, cultivée directement par le propriétaire, et les métairies. Le système du métayage, abandonné dans des régions plus riches, est nécessaire en Périgord parce qu'il dispense le métayer d'apporter un capital. Le maître doit lui fournir sa maison, ses outils et son cheptel; on partage les produits par moitié. Quand le métayer arrive et quand il part, il fait, avec son *moussur*, un inventaire du bétail et il a droit à la moitié de la plus-value. (หน้า 20)

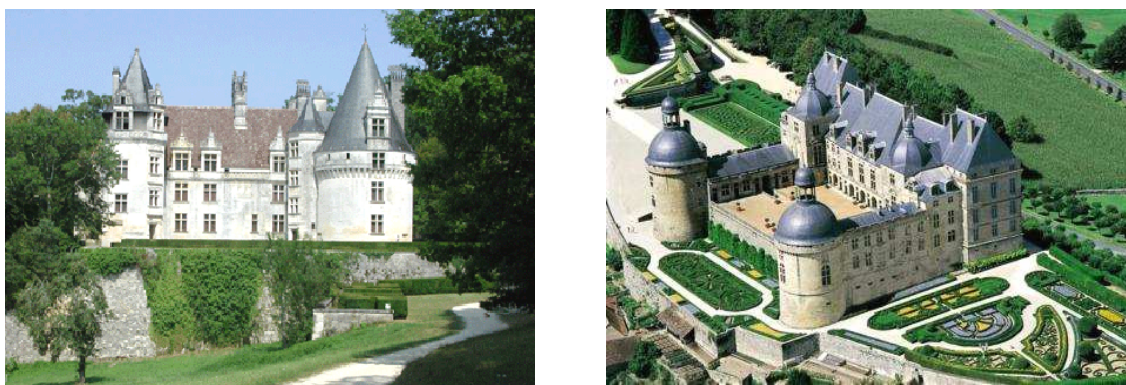
2.3 ปราสาทในแคว้นเปริกอร์ด์

แคว้นเปริกอร์ด์เป็นแคว้นที่มีปราสาทอยู่มากมาย เป็นปราสาทของชนชั้นผู้ดีที่สืบทอดเชื้อสายมาจากต้นตระกูลขุนนางเก่า ในปัจจุบัน พื้นที่ดังกล่าวมีปราสาทและศาสนารวมประมาณ 1,500 หลัง คนรุ่นหลังที่เป็นผู้รับมรดกสืบทอดกันมาเลือกที่จะผสมผสานศิลปะในยุคกลางกับศิลปะยุคเรอเนสซองส์ แทนที่จะรื้อของเก่าแล้วสร้างใหม่ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปะที่สวยงามแบบดั้งเดิมเอาไว้ให้ชนรุ่นหลังได้เห็นด้วย ในเรื่องมีตอนหนึ่งที่พูดถึงมาตาม เดอลา กิซาร์ดีซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในแคว้นนี้ที่มีปราสาทหลังงามอันเป็นที่ชื่นชมของคนที่ผ่านมาผ่านไป ครอบครัวโรมียี่เองก็อาศัยอยู่ในปราสาทซึ่งพวกเขาได้ซื้อต่อมาจากทอดหนึ่ง ดังนั้นการหาข้อมูลประกอบเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะปราสาทในแคว้นเปริกอร์ด์จึงช่วยได้มากในการทำความเข้าใจต้นฉบับในส่วนนี้

สำหรับปราสาท ลา กิซาร์ดี ที่ผู้แต่งได้บรรยายภาพไว้ในเนื้อเรื่องนั้นเป็นสถานที่ที่ผู้แต่งสมมติขึ้นเองโดยอิงจากปราสาทที่มีอยู่จริงในแคว้นเปริกอร์ด์ กล่าวคือผู้เขียนได้ใช้ลักษณะเฉพาะของปราสาทในแคว้นเปริกอร์ด์มาประกอบบทพรรณนาด้วย เนื่องจากปราสาท ลา กิซาร์ดีที่ผู้แต่งสมมติขึ้นนั้นเป็นปราสาทที่มีการบูรณะต่อเติมจากปราสาทของเดิมที่สร้างมาตั้งแต่ยุคกลางเช่นกัน

ภาพที่ 3

ปราสาทในแคว้นเปริกอร์ด์

จาก <http://www.ruedelagare.co.uk/Dordogne_Cottage_attractions4.shtml>

ตัวอย่างที่ 3

Les visiteurs, en quittant la Guichardie, ne pouvaient s'empêcher de regarder longtemps le château qui, moins connu des touristes que Chambord ou Chenouceaux, est pourtant, au gré de beaucoup d'artistes, plus remarquable. A quoi la Guichardie doit-elle une charme qui, invinciblement, attire aux portières des voitures tous ceux qui traversent cette partie du Périgord et les y retient tant qu'ils peuvent apercevoir sa masse imposante et gracieuse? Peut-être à la perfection du site, car jamais demeure ne fut mieux plantée au centre d'une vaste plaine qu'elle domine de manière vraiment seigneuriale; peut-être aussi à l'harmonie complexe que forment, avec l'élégant bâtiment construit vers 1630 par Marie de la Guichardie, les deux tours massives qui restent seules du repaire de Bertrand de la Guichardie, le compagnon des Plantagenêt.

(หน้า 46)

ในต้นฉบับมีตอนที่กล่าวถึงส่วนประกอบต่างๆ ของปราสาทซึ่งคำศัพท์ที่ใช้เป็นศัพท์เฉพาะ ผู้แปลได้หาคำอธิบายความหมายคำศัพท์นั้นๆ จากพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสก่อน แล้วจึงนำคำภาษาฝรั่งเศสมาเทียบกับภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปเทียบกับคำศัพท์เฉพาะด้านใน

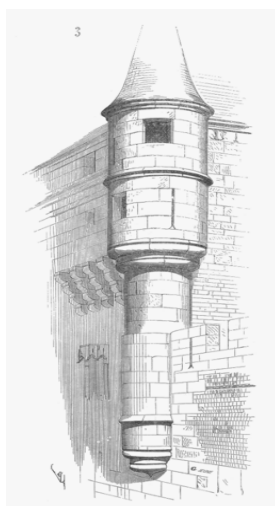
พจนานุกรมวิศกรรมศาสตร์ในภาษาไทยอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากพจนานุกรมศัพท์เฉพาะด้านในภาษาไทยจะเทียบมาจากภาษาอังกฤษ เมื่อได้ความหมายและคำเรียกแล้ว ผู้แปลได้ตรวจสอบความถูกต้องโดยการหารูปภาพประกอบความเข้าใจ คำศัพท์เกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของปราสาทที่พบในต้นฉบับมีดังต่อไปนี้

- une tourelle d'angle

เนื้อเรื่องตอนหนึ่งได้กล่าวถึง une tourelle d'angle ว่าเป็นส่วนประกอบของปราสาทที่ครอบคร้วโรมียี่อ้ายอยู่ เมื่อได้อ่านเนื้อเรื่องตอนนี้แล้วผู้แปลยังไม่เข้าใจความหมายของต้นฉบับได้อย่างชัดเจน จึงต้องค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้และได้พบว่า une tourelle d'angle เป็นหอคอยเล็กๆ ที่อยู่มุมปราสาทและเชื่อมต่อกับตัวที่อยู่อาศัยและทางเดินบนเชิงเทินโดยทางประตูรูปทรงของห้องที่อยู่ตรงพื้นที่ส่วนนี้จะมีรูปร่างแตกต่างกันไปตามแต่การสร้าง เมื่อได้ความหมายของคำศัพท์คำนี้แล้วผู้แปลได้เปิดพจนานุกรมรูปภาพรีดเดอร์สไดเจสท์ และได้พบคำว่า “tour d'angle” หรือ “หอคอยมุมปราสาท” ผู้แปลเห็นว่าคำนี้ให้ความหมายได้ตรงกับรูปภาพและลักษณะของหอคอยที่ต้นฉบับต้องการกล่าวถึง ผู้แปลจึงเลือกแปลคำว่า “tourelle d'angle” ว่า “หอคอยเล็กมุมปราสาท” เพื่อเก็บความหมายของคำว่า “tourelle” ซึ่งแปลว่าหอคอยเล็กๆ เอาไว้

ภาพที่ 4

une tourelle d'angle : หอคอยเล็กมุมปราสาท

จาก <<http://qui.quen.grogne.free.fr/technique/echauguette.php>>

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ

Un homme d'une cinquantaine d'années était couché dans une vaste chambre, à laquelle une tourelle d'angle imposait une forme irrégulière. (หน้า 6)

บทแปล

ชายวัยประมาณ 50 ปีนอนอยู่ในห้องนอนกว้างซึ่งด้านหนึ่งเป็นหอคอยเล็กมุมปราสาท ทำให้ห้องนี้ดูแตกต่างไปจากปกติ (หน้า 7)

- les fenêtres à meneaux

les fenêtres à meneaux เป็นส่วนประกอบหนึ่งที่พบได้ในปราสาททุกหลัง เนื่องจากเป็นลักษณะเฉพาะของปราสาทเก่าๆ เช่นนี้ จากการค้นคว้าผู้แปลได้ทราบว่าหน้าต่างลักษณะนี้เป็นหน้าต่างที่มีไม้หรือหินมาขัดกันเป็นตาราง ในภาษาอังกฤษเรียกว่า “mullion window” เมื่อนำคำนี้มาเทียบกับคำศัพท์ภาษาไทยในพจนานุกรมศัพท์วิศวกรรมศาสตร์จากเว็บไซต์ <http://www.tumcivil.com/dic/> แล้วพบว่าภาษาไทยเรียกหน้าต่างแบบนี้ว่า “หน้าต่างบานลูกฟัก” ผู้แปลจึงยึดคำแปลตามนั้น

ภาพที่ 5

fenêtre à meneaux : หน้าต่างบานลูกฟัก

จาก < http://www.passionchateaux.com/ch_rouvray.htm >

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ

[...] Aussi cette région est-elle à la lettre semée de gentilhommières, charmantes avec leurs tours rondes, leurs grands toits d'ardoises, leurs fenêtres à meneaux et souvent, sur la rivière voisine, leurs forges plus ou moins délabrées qui, au temps de Louis XIV, forgeaient des canons pour la marine royale. (หน้า 20)

บทแปล

[...] แคว้นแห่งนี้ยังประปรายไปด้วยบรรดาปราสาทที่ดูมีเสน่ห์ไปด้วยหอคอยทรงกลม หลังคาหินชนวนขนาดใหญ่ หน้าต่างบานลูกฟัก และตราริมฝั่งแม่น้ำที่อยู่ติดกันนั้น มักจะมีโรงตีเหล็กสภาพทรุดโทรมมากบ้างน้อยบ้าง ซึ่งเคยใช้เป็นทีผลิตปืนใหญ่ส่งให้กองทัพราชนาวิกในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 (หน้า 21)

2.4 ลักษณะสังคมและค่านิยมของคนในเปริกอร์ด์

ก่อนอื่นเมื่อได้ดูจากช่วงเวลาในเรื่องราวในนวนิยายได้เกิดขึ้นนั้น ผู้แปลพบว่าตรงกับช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ต่อกับช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สังคมฝรั่งเศสกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคใหม่ มีแนวคิดใหม่ๆ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย และกลุ่มบุคคลที่เข้าถึงเรื่องความเปลี่ยนแปลงนี้ได้เป็นกลุ่มแรกๆ ก็คือกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ยังเป็นวัยรุ่นที่กำลังสนใจอะไรที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำซากจำเจ เนื้อเรื่องในตอนปัจจุบันเริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ. 1928 (ต้นศตวรรษที่ 20) ซึ่งเป็นยุคที่สามารถแบ่งตัวละครแบ่งออกเป็นสามรุ่นดังที่ได้วิเคราะห์เอาไว้แล้ว ในขั้นตอนการทำความเข้าใจตัวละคร กล่าวคือมีตัวละครวัยประมาณ 60 ปี 40 ปี และ 20 ปีที่รับบทเป็นรุ่นปู่ย่าตายาย รุ่นพ่อแม่ และรุ่นลูกตามลำดับ

จากเนื้อเรื่อง ผู้แปลเข้าใจว่าลักษณะสังคมของผู้คนในเปริกอร์ด์นั้นไม่เหมือนกับที่อื่นๆ ค่านิยมของคนในแคว้นนี้มีอิทธิพลกับตัวละครในเรื่องมาก อย่างที่เราได้ทราบแล้วว่าแคว้นเปริกอร์ด์เป็นแคว้นที่มีปราสาทโบราณอันตกทอดมาสู่คนรุ่นหลังมากมาย จากส่วนนี้เราจึงทราบ

ว่าคนในแคว้นเปริกอร์ต์ส่วนใหญ่จะสืบเชื้อสายมาจากชนชั้นขุนนาง ดังนั้น ความคิดความอ่าน และสภาพสังคมของคนในแคว้นนี้จึงผูกติดกับธรรมเนียมประเพณีของคนรุ่นเก่าที่ยึดถือกันมา ตั้งแต่สมัยก่อน กล่าวได้ว่าคนที่อยู่อาศัยในแคว้นนี้เป็นพวกอนุรักษนิยมก็ว่าได้

ยกตัวอย่างเช่นในเนื้อเรื่องตอนหนึ่งที่ได้กล่าวถึงค่านิยมเรื่องการแต่งงานตามจารีตประเพณี นับตั้งแต่รุ่นวาล็องตินในสมัยที่คบหากับกัสตงใหม่ๆ เธอถูกรวบครวของกัสตงกีดกัน จนกระทั่งทั้งสองต้องแอบมาอยู่ด้วยกันโดยยังมีได้แต่งงานกันตามกฎหมายรวมถึงตามจารีตประเพณีด้วย ด้วยเหตุนี้เองครอบครัวของกัสตงจึงไม่ยอมรับสะใภ้อย่างวาล็องติน แม้ว่าวาล็องตินจะให้กำเนิดบุตรสาวแล้วก็ตาม โดยเฉพาะมารดาของกัสตงนั้นเป็นบุคคลที่เข้มงวดในเรื่องดังกล่าวมาก ด้วยเหตุนี้วาล็องตินผู้ที่เคยมีบาดแผลในจิตใจอันเกิดจากค่านิยมของสังคมเรื่องการแต่งงานจึงเป็นกังวลอย่างมากเมื่อได้รู้ว่ามาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกำลังวางแผนจับคู่ให้โกแล็ตต์แต่งงานกับคนในตระกูลซาวินียัคซึ่งก็ไม่ต่างกับตระกูลโรมีย์ที่เคร่งครัดเรื่องธรรมเนียมประเพณีไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน อันที่จริงแล้ว หากลองเปรียบเทียบเรื่องความเคร่งครัดในจารีตประเพณีระหว่างครอบครัวซาวินียัคกับครอบครัวโรมีย์รุ่นพ่อแม่ของกัสตงแล้ว จะพบว่าครอบครัวซาวินียัคนั้นเคร่งครัดยิ่งกว่าครอบครัวโรมีย์เสียอีก เนื่องจากครอบครัวซาวินียัคเป็นครอบครัวที่สืบเชื้อสายมาจากตระกูลขุนนางเก่า ดังนั้นพวกเขาจึงต้องรักษาชื่อเสียงเกียรติยศที่เคยมีมาในตระกูล ด้วยเหตุนี้ วาล็องตินจึงคิดว่าถ้าเรื่องโกแล็ตต์เป็นลูกนอกสมรสถูกเปิดเผยขึ้นมา ครอบครัวของเธอคงอยู่ในสังคมอนุรักษนิยมอย่างสังคมในแคว้นเปริกอร์ต์นี้ไม่ได้ ตัวอย่างตอนหนึ่งในเนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความวิตกกังวลมากมายของวาล็องตินต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

Peut-être les Saviniac, gens à principes, refuseraient-ils une alliance entachée de bâtardise? Colette, malheureuse, blâmerait ses parents. Tout le Périgord saurait les motifs d'une rupture offensante. Certes Valentine n'avait jamais pu ignorer qu'il lui faudrait un jour raconter son passé à sa fille, mais elle avait espéré que Colette épouserait un garçon étranger au pays, dont la famille serait plus discrète et moins

intransigante. En un moment où elle se croyait encore tranquille pour longtemps, l'obstacle avait surgi et cette femme, jadis si forte, mais désarmée par le bonheur et infiniment vulnérable en un point déjà meurtri, se trouvait sans courage pour une lutte contre des préjugés dont elle savait la ténacité dans cette classe. (หน้า 80)

นอกจากนี้ สังคมเปริกอร์ดยังเป็นสังคมปิดที่ไม่ยอมเปิดรับสิ่งใหม่ๆ ได้อย่างเต็มที่ สิ่งที่มีมาแล้วตั้งแต่ดั้งเดิม ซึ่งก็รวมถึงแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับจารีตประเพณีด้วย จึงยากที่จะทำให้คนในเปริกอร์ดยอมเปิดรับครอบครัวโรมีย์ซึ่งเคยทำผิดด้านจารีตประเพณีมาก่อน ดังตัวอย่างในเรื่องตอนหนึ่งที่กล่าวถึงความคิดที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมเปริกอร์ด์จนไม่อาจรับสิ่งใหม่ๆ เข้ามาได้ ผู้เขียนได้เปรียบเทียบเปริกอร์ด์เป็นเกาะที่แยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยวจากสังคมใดใด การที่เปริกอร์ด์เป็นสังคมเช่นนี้ยิ่งเน้นให้เห็นความยากลำบากของกษัตริย์และวาณิชในการหาทางออกที่ดีที่สุดเพื่อที่จะได้ใช้ชีวิตอยู่ในเปริกอร์ด์ได้ต่อไปอย่างสงบสุข

ตัวอย่างที่ 2

C'est grace à cette forte rusticité que le Périgord a traversé si aisément les crises de l'après-guerre. Il est à l'abri des maux de la civilization moderne parce qu'il en répudie les inventions. Satisfait de son sort, de son esprit, de son climat, il forme comme un îlot de traditions et ne reconnaît pas les lois de la capitale. (หน้าที่ 22)

บทที่ 3

ปัญหาการถ่ายทอดบทแปล

ขั้นตอนการถ่ายทอดบทแปลเป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการแปล หลังจากที่ได้อ่านต้นฉบับและศึกษาทำความเข้าใจจนเข้าใจต้นฉบับจนถ่องแท้แล้วจึงมาถึงขั้นตอนการถ่ายทอดบทแปล ในขั้นตอนนี้ ผู้แปลจะต้องถ่ายทอดเนื้อหาและอรรถรสของบทแปลให้ทัดเทียมกับต้นฉบับให้มากที่สุด โดยอาศัยการเลือกคำและสำนวนที่เหมาะสมและสื่อความหมายชัดเจนมาใช้ในบทแปล ผู้แปลพบว่าปัญหาการถ่ายทอดเกิดขึ้นหลายปัญหา ดังจะแบ่งวิเคราะห์ปัญหาออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.1 การถ่ายทอดบทพรรณนา

ในเรื่อง *สัญญาตญาณแห่งความสุข* มีบทพรรณนาสถานที่อยู่มากและค่อนข้างเป็นบทพรรณนาที่ยาว ทำให้เป็นปัญหาในการถ่ายทอด ผู้แปลจึงต้องเลือกแบ่งประโยคในบทแปลให้อ่านเข้าใจได้ง่ายและให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพตามที่คุณเขียนต้องการสื่อให้เห็นในต้นฉบับ อีกทั้งยังต้องเชื่อมความให้สอดคล้องกันเพื่อให้เกิดความลื่นไหลเมื่อได้อ่านบทแปล ทั้งนี้ผู้แปลได้ทำความเข้าใจบทพรรณนาทั้งหมดโดยอาศัยข้อมูลความรู้เสริมที่ได้ค้นคว้ามาเกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดแล้ว

3.1.1 บทพรรณนาแคว้นเปริกอร์ด์

ข้อมูลที่ค้นคว้าทำให้เราทราบว่าตำแหน่งของแคว้นเปริกอร์ด์อยู่ทางใต้ของประเทศฝรั่งเศส บริเวณเขตดอร์โดญ และเป็นแคว้นที่มีธรรมชาติสวยงาม ข้อมูลดังกล่าวมาสนับสนุนข้อความในบทพรรณนา ทำให้การถ่ายทอดบทแปลทำได้ง่ายขึ้น ในการถ่ายทอดบทพรรณนาที่มีความยาวต่อเนื่องกันเช่นนี้ ผู้แปลแก้ปัญหาโดยการเลือกตัดตอนประโยคบางประโยคในภาษาฝรั่งเศสออกจากกันบ้าง เนื่องจากประโยคที่ยาวจนเกินไปจะทำให้เกิดความสับสนในการอ่านได้ จากนั้นจึงถ่ายทอดบทแปลตามโครงสร้างในภาษาไทย

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

Le Périgord, une des plus belles provinces françaises et l'une des moins connues, est remarquable, autant que par la variété et l'étendue de ses paysages, par la survivance d'une société différente de celles que l'on peut observer au nord de la Loire ou à l'est du Plateau Central. L'aspect du pays demeure à peu près, hors les routes, aujourd'hui plus nombreuses et plus larges, ce qu'il était il y a trois siècles. Aussi cette région est-elle à la lettre semée de gentilhommières, charmantes avec leurs tours rondes, leurs grands toits d'ardoises, leurs fenêtres à meneaux et souvent, sur la rivière voisine, leurs forges plus ou moins délabrées qui, au temps de Louis XIV, forgeaient des canons pour la marine royale. Maintenant encore, ce sont les familles nobles du Périgord qui habitent la plupart de ces maisons. (หน้า 20)

บทแปล

แคว้นเปริกอร์ด์ หนึ่งในแคว้นที่สวยงามที่สุดของฝรั่งเศสแต่ผู้คนรู้จักน้อยที่สุดนั้นมีความโดดเด่นด้านภูมิประเทศอันหลากหลายและกว้างใหญ่ พอกๆ กับความโดดเด่นเรื่องกลุ่มสังคมที่หลงเหลืออยู่อันเป็นกลุ่มสังคมที่แตกต่างจากกลุ่มสังคมทางเหนือของแม่น้ำลัวร์หรือทางตะวันออกของที่ราบสูงปลาโตของทราล ลักษณะของพื้นที่เขตนี้นั้นเกือบจะคงสภาพเดิมเหมือนกับเมื่อสามศตวรรษที่แล้วเลยทีเดียว จะต่างออกไปก็แค่ถนนสายต่างๆ ที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นและขยายใหญ่ขึ้นทุกวันๆ แคว้นแห่งนี้ยังประปรายไปด้วยบรรดาปราสาทที่ดูมีเสน่ห์ด้วยหอคอยทรงกลมหลังคาหินชนวนขนาดใหญ่ หน้าต่างบานลูกฟัก และตราริมฝั่งแม่น้ำที่อยู่ติดกันนั้น มักจะมีโรงตีเหล็กสภาพทรุดโทรมมากบ้างน้อยบ้าง ซึ่งเคยใช้เป็นที่ผลิตปืนใหญ่ส่งให้กองทัพราชนาวิในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ในปัจจุบัน ปราสาทเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็ยังเป็นที่อยู่อาศัยของตระกูลเจ้าขุนมูลนายเก่าแก่ของแคว้นเปริกอร์ด์ (หน้า 21)

3.1.2 บทพรรณนาที่ดินเขตเพรียซัค

บทพรรณนาที่ดินเขตเพรียซัค (Preyssac) ที่ครอบคลุมโรมียีอาศัยอยู่นั้นเป็นบทที่เล่าถึงความงามของธรรมชาติเช่นกัน ในระดับการทำความเข้าใจ ผู้แปลจะต้องมองให้เห็นภาพตามที่ต้นฉบับบรรยายเอาไว้ จากนั้นจึงนำเอาภาพนั้นมาถ่ายทอดใหม่ในบทแปลโดยให้ความหมายคงเดิมตามอย่างต้นฉบับ แต่ไม่จำเป็นว่ารูปแบบประโยคนั้นจะต้องเหมือนกัน

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

Par la fenêtre ouverte, on voyait une prairie inclinée qui descendait jusqu'à la rivière, puis, sur la pente opposée, la lande semée de bruyères qui remontait jusqu'à la métairie de Brouillac. A gauche, une pièce d'eau reflétait des saules et des bouleaux. A droite, les collines couvertes de forêts s'étendaient à perte de vue, d'abord vertes, piquées de châtaigniers et de chênes, puis bleues, opaques, et là-bas, vers Périgueux, grises, transparentes, allongées sur l'horizon comme des vapeurs au crépuscule. De cette crête élevée on découvrait une grande partie de la Dordogne et l'immensité du paysage où se nichaient des métairies aux toits violets, des châteaux aux tours blanches, des églises dont les clochers seuls émergeaient des bois, soulignaient encore le prodigieux silence qui montait de cette province endormie et que ne perçait aucun bruit sauf, çà et là, le cri d'un loriot, le chant d'un coq et léger, continu, presque insaisissable, le ronronnement d'une batteuse. (หน้า 6)

บทแปล

หากมองออกไปทางหน้าต่างที่เปิดอยู่ จะเห็นทุ่งหญ้าลาดลงไปจนจรดแม่น้ำ บนเนินฝั่งตรงข้ามกันนั้นเป็นทุ่งปกคลุมไปด้วยผืนหญ้าลาดชันขึ้นไปจนถึงที่ดินให้เช่าทำการเกษตร บรุษย์ค ส่วนทางซ้ายเป็นสระน้ำซึ่งสะท้อนเงาของต้นหลิวและต้นเบิร์ช ทางขวาเป็นเนินปกคลุมด้วยผืนป่ากว้างไกลสุดสายตา เริ่มจากเห็นเป็นเนินสีเขียวๆ ที่มีต้นเกาลัดและต้นโอ๊ก จากนั้นก็

เป็นสีน้ำเงินทึบๆ และไถลออกไปทางเมืองเบริกอร์ช จะมองเห็นเป็นเนินสีเทาๆ ไปรุ่งไสขนานไป กับขอบฟ้าดูแจ่มหมอกยามอาทิตย์อัสดง จากสันเขาสูงนี้ เราสามารถมองเห็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตดอร์โดญและทิวทัศน์อันกว้างไกลซึ่งเป็นที่ตั้งของบรรดาบ้านพักเกษตรกรหลังคาสีม่วง ปราสาทหอคอยสีขาว โบสถ์ซึ่งเห็นเพียงหอร่องโผล่พ้นหมู่ไม้ ย้ำให้เห็นความเงิบสงบอย่างน่าอัศจรรย์ของชนบทที่หลับใหลแห่งนี้ ไม่มีเสียงอื่นใดเล็ดลอดออกมาเลยนอกจากเสียงที่ดังมาจากทางโน้นบ้างทางนี้บ้าง เช่นเสียงขับขานของนกขมิ้น เสียงไก่ขัน และเสียงร่ำของเครื่องนวดข้าวซึ่งส่งเสียงเบาๆ อย่างต่อเนื่องจนแทบไม่ได้ยินเลย (หน้า 7)

3.1.3 บทพรรณนาปราสาท ลา กิซาร์ดี

ปราสาท ลา กิซาร์ดีเป็นสถานที่ที่ผู้เขียนสมมติขึ้นเองตามจินตนาการ ผู้เขียนบรรยายลักษณะของปราสาทหลังนี้อาไว้อย่างซับซ้อนจึงทำให้ผู้แปลนึกภาพปราสาทดังกล่าวตามได้ยาก อย่างไรก็ตามผู้แปลได้หารูปภาพของปราสาทหลังอื่นในแคว้นเปริกอร์ดซึ่งเป็นปราสาทในยุคเดียวกันกับปราสาท ลา กิซาร์ดีในเนื้อเรื่องมาทดแทน เพื่อช่วยให้พอมองเห็นภาพส่วนต่างๆ ของปราสาทตามที่ผู้เขียนได้บรรยายเอาไว้ รวมถึงภาพส่วนประกอบต่างๆ ของปราสาทเอาไว้แล้ว ผู้แปลได้ใส่ภาพตัวอย่างปราสาทไว้แล้วในการการวิเคราะห์ปัญหาด้านความรู้เสริม

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

La route qui conduit de Brive à Preyssac tourne pendant plusieurs kilomètres autour du château qui prend, quand on la suit, des aspects multiples et surprenants, Parfois les deux tours, que surmontent deux identiques coupoles ardoisées, semblent flanquer le bâtiment Louis XIII dont elles masquent les ailes. Puis, comme l'œil se déplace, les tours glissent parallèlement au fond plus éloigné de l'observateur et viennent se placer, l'une vers le milieu de la façade, l'autre dans le prolongement de celle-ci, découvrant par ce mouvement les ailes en équerre qui les relient au logis principal. La route tourne encore. Un bois qui revêt le versant ouest de la colline

masque un moment la Guicahrdie. Soudain elle reparaît, mais cette fois les tours sont invisibles et le voyageur stupéfait ne voit plus qu'un beau château Louis XIII, divisé en trois corps de bâtiment de même style, et qui, au soleil couchant, semble bâti de granit rose. (หน้า 46)

บทแปล

ถนนจากเขตบริฟไปสู่เขตเพรียซ์นั้นเป็นทางคดเคี้ยวไปรอบๆ ปราสาทรวมระยะทางหลายกิโลเมตร ซึ่งถ้าขับไปตามถนนเส้นนี้แล้ว จะได้เห็นปราสาทเป็นรูปทรงหลากหลายมุมดูแปลกตา บางครั้งบางคราหอคอยทั้งสองซึ่งมียอดเป็นโดมหินชนวนสูงเด่นเหมือนกันสองโดมก็ดูเหมือนจะขนานสองข้างตัวปราสาทยุคพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 โดยกำบังปีกซ้ายขวาของปราสาทเอาไว้ จากนั้น ในขณะที่เคลื่อนสายตาไปเรื่อยๆ ตัวหอคอยทั้งสองก็ดูเหมือนจะเคลื่อนขนานไปไกลจากผู้มอง หอคอยหนึ่งเคลื่อนไปยังตรงกลางของส่วนหน้าปราสาท ส่วนอีกหอคอยหนึ่งก็เคลื่อนไปตามแนวยาวของปราสาทส่วนหน้า ในขณะเดียวกันก็เผยให้เห็นปีกซึ่งทำมุมฉากและเชื่อมเข้ากับตัวปราสาทหลักอีกครั้ง และเมื่อถึงโค้งถนนอีกครา ป่าซึ่งประดับประดาทางลาดด้านตะวันตกของเนินเขาก็มากำบังปราสาท ลา กิซาร์ดีอีกชั่วครู่หนึ่ง และทันใดนั้น ปราสาทก็ปรากฏขึ้นอีกครั้ง แต่ครั้งนี้มองไม่เห็นหอคอยแล้ว และนักเดินทางผู้ตกอยู่ในความพิศวงก็มองเห็นเพียงปราสาทยุคพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 หลังงามซึ่งตัวปราสาทแบ่งออกเป็นสามส่วนรูปแบบเดียวกัน และยามพระอาทิตย์ตกดินก็จะเห็นเหมือนดังปราสาทนั้นสร้างด้วยหินแกรนิตสีแดงเรื่อ (หน้า 47)

3.2 การถ่ายทอดสรรพนาม

ในเรื่อง สัญชาตญาณแห่งความสุข มีตัวละครซึ่งมีวัยและสถานภาพแตกต่างกัน ในการถ่ายทอดบทแปลในภาษาไทย ผู้แปลต้องเลือกใช้สรรพนามสำหรับบุคคลต่างๆ ตามวัย สถานภาพ และโอกาส ทั้งนี้ก็เพราะในภาษาฝรั่งเศสนั้นมีบุรุษสรรพนามอยู่น้อยคำ แต่ในภาษาไทยมีสรรพนามที่ใช้กันอยู่มากมาย ตัวอย่างเช่น คำว่า “je” ในภาษาฝรั่งเศสนั้นสามารถสื่อความหมายในภาษาไทยได้มากมาย เช่น ฉัน ดิฉัน ผม เรา ข้า อาตมา แม่ พ่อ ฯลฯ ผู้แปลจึงต้อง

พิจารณาเลือกใช้สรรพนามให้เหมาะสมตรงกับเจตนาในการสื่อสารของต้นฉบับ ผู้แปลจะขอ
นำเสนอประเด็นการวิเคราะห์การใช้สรรพนามดังนี้

3.2.1 สามี – ภรรยา (กัสตง – วาล็องติน)

จากเนื้อเรื่องแสดงให้เห็นว่า กัสตง โรมียี และ วาล็องติน โรมียีอยู่ในฐานะสามีภรรยา
ซึ่งฝ่าฟันและใช้ชีวิตร่วมกันมานาน ดังนั้นสองสามีภรรยาคนนี้จึงเป็นดังเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน
และเมื่อพิจารณาถึงอายุแล้ว ทั้งสองก็มีวัยไล่เลี่ยกัน สำหรับด้านชนชั้นนั้น กัสตงเกิดในตระกูลผู้ดี
ที่เคร่งครัดในเรื่องธรรมเนียมประเพณีมาก ส่วนวาล็องตินก็มาจากตระกูลกึ่งชนชั้นกลางกึ่งชาวนา
นับได้ว่าทั้งสองคนได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาอย่างดี คำพูดคำจาที่ใช้จึงเป็นคำสุภาพ ในต้นฉบับ
สามีภรรยาคนนี้ใช้สรรพนาม “tu” ในการสนทนากัน แสดงให้เห็นว่าทั้งคู่มีความสนิทสนมกันและใช้
ชีวิตร่วมกันดังเป็นเพื่อนกัน ผู้แปลจึงเลือกใช้สรรพนาม “ฉัน” และ “เธอ” ในการถ่ายทอดบทแปล

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

« As-tu remarqué, dit Romilly à sa femme, le vocabulaire dont se sert maintenant
Colette?... Tout devient *inouï*, *formidable*... Je ne sais si c'est l'influence de ces
garçons...

- Elle a l'âge, dit Valentine, où l'on s'attache à tout ce qui semble nouveau...

Tu a tort de t'effrayer de ces petits Sanaviac... Ils te plairont... Tu les verras ce soir, au
goûter de *La Guichardie*.

- Je n'irai pas à *La Guichardie*, Valentine... Ah! non! si je suis traité en
malade, que cela me préserve au moins des corvées. (หน้า 14)

บทแปล

“เธอสังเกตหรือเปล่าว่าหนูนี่โกแล็ตต์มีคำพูดคำจาแปลกๆ” กัสตงถามภรรยา “มัน
กลายเป็น แจ่ว สุดยอด... ไปหมดแล้ว ฉันไม่รู้ว่ามันเป็นเพราะเด็กหนุ่มพวกนั้นหรือเปล่า”

“โกแล็ตต์ก็อยู่ในวัยที่จะสนใจอะไรที่เป็นของใหม่...” วาล็องตินกล่าว “เธอคิดผิดแล้วที่ไปกลัวพวกเด็กๆ ตระกูลชาวินีค... แล้วเธอจะชอบ... เธอจะได้พบพวกเขาเย็นนี้ตอนเราไปจับน้ำชายามบ่ายที่ปราสาท ลา กิซาร์ดี”

“ฉันไม่ไปปราสาท ลา กิซาร์ดีหรอก วาล็องติน... โอ๊ย ไม่ไหวหรอก ถ้าเธอเห็นฉันเป็นคนป่วย อย่างน้อยก็ขอให้มันช่วยให้ฉันไม่ต้องไปงานเสกเครื่องนั้นสักครั้งเถอะ” (หน้า 15)

3.2.2 พ่อแม่ – ลูก (กัสตง วาล็องติน – โกแล็ตต์)

ในภาษาฝรั่งเศสนั้น ไม่มีการแบ่งแยกคำสรรพนามที่ใช้เรียกกันในครอบครัวเหมือนในภาษาไทยที่บุคคลจะเรียกแทนตัวเองตามสถานะที่เป็นอยู่ในครอบครัว เช่นหากตนมีสถานะเป็นแม่ก็จะเรียกตัวเองว่า “แม่” ในขณะเดียวกัน โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้เป็นลูกก็มักจะได้เรียกแทนตัวเองว่า “ลูก” แต่จะแทนตัวเองว่า “หนู” สำหรับเพศหญิง และ “ผม” สำหรับเพศชาย ดังนั้นในบทแปลผู้แปลจึงต้องเลือกใช้ตามแบบที่คนไทยใช้กัน คือให้โกแล็ตต์แทนตัวเองว่า “หนู” และเรียกกัสตงและวาล็องตินว่า “พ่อ” กับ “แม่”

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

« Eh bien? dit Valenitine avec effort, amusant, ce tennis?

- Inouï! dit Colette avec enthousiasme. André joue comme un dieu.

- Quelle expression, Colette!

- Mais je t'assure, maman, il joue divinement bien... Toutes ses balles sont placées, son service est foudroyant... C'est bien simple, j'étais avec lui, je n'étais pas en forme et nous avons battu ses frères six-deux, six-un, six-quatre.

- Et en dehors du tennis, de quoi parle-t-il?

- Qui? André? De quoi veux-tu qu'il parle? De tout... Naturellement, comme il a

été à l'Agro, nous avons parlé culture, élevage... Il m'a appris beaucoup de choses...
Mais il s'intéresse aussi aux livres, à la musique, à tout enfin... (หน้า 48)

บทแปล

“ว่าไง” วาล็องตินเอ่ยออกมาอย่างฉะฉาน “เทนนิสสนุกไหม”

“เจ๋งไปเลยค่ะ” โกแล็ตต์ตอบอย่างกระตือรือร้น “อ้องเดรเล่นระดับเซียนเลยค่ะ”

“พูดจาภาษาอะไรนะ โกแล็ตต์”

“แต่หนูยืนยันเลยนะคะแม่ เขาเล่นได้ยอดเยี่ยมกระทั่งยอมดองไปเลย... ทุกลูกลง
แม่นยำ ลูกเสิร์ฟเขาแรงราวกับสายฟ้าเลย... มันง่ายมากพอหนูเล่นคู่กับเขา แม้ว่าหนูจะไม่ค่อย
สบายเท่าไร แต่เราก็เอาชนะคู่แข่งๆ ของเขาได้ด้วยคะแนนหกต่อสอง หกต่อหนึ่ง และหกต่อสี่
เลยค่ะ”

“แล้วนอกจากเทนนิส เขาพูดอะไรอีกบ้าง”

“ใครคะ อ้องเดรหรือคะ แล้วแม่จะให้เขาพูดอะไรล่ะ เขาก็คุยทุกเรื่อง... แน่นนอนก็เขา
เคยเรียนการเกษตร เราก็เลยคุยกันเรื่องการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์... เขาสอนหนูหลายเรื่องเลย
ค่ะ... แล้วเขาก็ยังสนใจอ่านหนังสือ เขาสนใจดนตรีด้วย สนใจทุกเรื่องเลยล่ะค่ะ...” (หน้า 49)

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

« Nous n'allons pas vous imposer nos radotages, dit Gaston aux jeunes gens...

Vous avez mille choses à vous dire. Allez vous promener... Emmène-le dans l'allée des
sycomores, Colette : le clair de lune doit y être beau. » (หน้า 134)

บทแปล

“พวกลูกไม่ต้องมาอยู่ฟังคำพูดพราห์เพื่อของพ่อกับแม่หรอก” กัสตงพูดกับสองหนุ่ม
สาว... “พวกลูกเองก็มีอะไรต้องคุยกันอีกเยอะแยะ ไปเดินเล่นกันเถอะ... โกแล็ตต์ ลูกพา
อ้องเดรไปตรงทางเดินระหว่างต้นซีคามอร์ลี ตรงบริเวณนั้นจะงามมากตอนท่ามกลางแสงจันทร์”
(หน้า 135)

3.2.3 ผู้ใหญ่ – ผู้น้อย

ในกรณีของผู้ใหญ่กับผู้น้อยในเรื่องนั้น มุ่งประเด็นไปที่ความอาวุโสและการให้ความเคารพนับถือกันในแว่น สำหรับผู้อาวุโสและเป็นที่เคารพนับถือก็คือมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี ส่วนผู้น้อยก็คือวาล็องติน โรมิยี กัสตง โรมิยี อานน์ เดอ ซาวินิยัค ซาวิเยร์ เดอ ซาวินิยัค และโกแล็ตต์ โรมิยี เนื่องจากตัวละครทั้งหมดที่กล่าวถึงมีบทสนทนากับมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีมาก จากที่ผู้แปลได้วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานะทางสังคมของตัวละครแต่ละตัวแล้ว พบว่าบุคคลเหล่านี้ล้วนอยู่ในชนชั้นผู้ดีของแว่นเปริกอร์ด์ ดังนั้นการพูดคุยจึงมีความสุภาพและให้เกียรติกันอย่างมากตามลักษณะการพูดคุยพบปะกันในสังคมคนชั้นสูง

ในต้นฉบับให้มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีใช้สรรพนาม “vous” กับวาล็องติน โรมิยี อานน์ เดอ ซาวินิยัค กัสตง โรมิยี และซาวิเยร์ เดอ ซาวินิยัค เมื่อพิจารณาแล้วผู้แปลเห็นว่าสรรพนาม “vous” ในที่นี้เป็นการแสดงความให้เกียรติและบ่งบอกถึงการรักษาระดับความแตกต่างในเรื่องของวัยและความสนิทสนม ทั้งยังแสดงมารยาทในการสนทนาในหมู่ผู้ดี ผู้แปลจึงเลือกถ่ายทอดให้มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีใช้คำว่า “ฉัน” กับ “คุณ” กับคู่สนทนาคือ วาล็องติน อานน์ กัสตง และซาวิเยร์ ส่วนวาล็องตินและอานน์นั้นให้ใช้ “ดิฉัน” กับ “ท่าน” และกัสตงและซาวิเยร์ใช้ “กระผม” กับ “ท่าน” เพื่อแสดงความเคารพต่อผู้ที่อาวุโสกว่าและรักษาระดับความแตกต่างของวัยดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว นอกจากนี้ ผู้แปลเห็นว่ามาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีเป็นผู้ดีที่สืบเชื้อสายมาจากตระกูลขุนนางและเป็นผู้ใหญ่ที่ทุกคนในแว่นยกย่องนับถือ ดังนั้นสรรพนามที่ใช้เรียกจึงต้องแสดงถึงความเคารพอย่างมาก จึงให้ผู้มีอาวุโสน้อยกว่าใช้คำว่า “ท่าน” เรียกมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี แต่สำหรับกรณีของโกแล็ตต์ซึ่งมีอายุน้อยกว่ามาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีอยู่มาก ผู้แปลเลือกให้มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีใช้คำว่า “ฉัน” กับ “หนู” ซึ่งใช้กับผู้ที่ได้แก่กว่ามากและแสดงความรักใคร่เอ็นดู และให้โกแล็ตต์เรียกมาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีว่า “คุณท่าน” เพื่อแสดงความเคารพให้มากขึ้นเนื่องจากโกแล็ตต์เด็กกว่ามาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีมาก

3.2.3.1 มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกับวาล็องติน โรมิเย

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

« Ma petite Valentine, dit Mme de la Guichardie, j'ai quelque chose de très sérieux à vous dire... Vous savez quel intérêt je vous ai toujours porté... Oh! je sais bien que, de votre côté, vous avez été admirable au moment de ma phlébite... Je n'oublie jamais rien; vos attentions m'ont peut-être sauvé la vie... Taisez-vous!... Je le dis parce que je le pense... Mais je crois que je vais pouvoir aujourd'hui m'acquitter de toutes vos gentilleses en faisant le bonheur de Colette.

- De Colette? dit Valentine, tout de suite gênée... Mais Colette a dix-huit ans... [...] (หน้า 38)

« Je ne peux rien vous répondre... Il faut avant tout que je parle de cette conversation avec Gaston... (หน้า 44)

บทแปล

“แม่วาล็องตินของฉัน” มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกล่าว “ฉันมีเรื่องสำคัญมากๆ จะบอกคุณ... คุณก็รู้ว่าฉันให้ความสนใจคุณเสมอ... เอ้อ ฉันก็รู้ดีนะว่าคุณเองก็มีน้ำใจมากตอนที่ฉันเป็นโรคหลอดเลือดดำอักเสบ ฉันจำได้ทุกอย่าง อาจเป็นเพราะความใส่ใจของคุณก็ได้ที่ช่วยชีวิตฉันไว้... ฟังนะ ฉันพูดเพราะฉันคิดอย่างนั้น... แต่ฉันคิดว่าในวันนี้ฉันสามารถตอบแทนน้ำใจของคุณได้โดยการทำให้โกแล็ตต์มีความสุข”

“โกแล็ตต์หรือคะ” วาล็องตินถามด้วยที่ท่าอึดอัดขึ้นมาทันใด “แต่โกแล็ตต์เพิ่งจะ 18 เองนะคะ” [...] (หน้า 39)

“ดิฉันไม่สามารถให้คำตอบอะไรท่านได้ค่ะ... ก่อนอื่นดิฉันต้องขอไปปรึกษากัลสตรงก่อนค่ะ...” (หน้า 45)

3.2.3.2 มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกับอานน์ เดอ ซาวินิยัค

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

« Ma chère Anne, avait-elle dit, est-ce que vous avez fait un peu attention à ma petite amie Colette Romilly?

- Oui, avait murmuré Mme de Saviniac de sa voix de colombe émue, elle est charmante... virginale... Nous l'avions emmenée ce matin à la pêche... (หน้า 34)

บทแปล

“อานน์ที่รักจะ” หล่อนเอ่ยขึ้น “คุณเคยสังเกตเห็นแม่หนูโกแล็ตต์ โรมิยีสหายน้อยของ ฉันบ้างไหม”

“ค่ะ” มาตาม เดอ ซาวินิยัคอ้อมแอ้มตอบเบาๆ ด้วยน้ำเสียงสั้นๆ แบบลูกนก “เธอมีเสน่ห์...บริสุทธิ์ไร้เดียงสา... เมื่อเช้านี้ครอบครัวของเราเพิ่งพาเธอไปตกปลามาค่ะ...” (หน้า 35)

3.2.3.3 มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกับกัสตง โรมิยี่

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

“Ah! mon petit Romilly, vous ne le méritez pas, Valentine et vous, parce que vous auriez dû vous confier à moi tout de suite mais je crois que je vais tout de même vous tirer de là... A moins que Xavier n'aille montrer de l'entêtement... Il en est capable... Mais nous avons aussi des tours dans notre sac. »

« Et maintenant, dit-elle, envoyez-moi Valentine pour que je lui dise tout le mal que je pense d'elle. » [...]

Romilly se leva et parut embarrassé. Il alla vers la porte, puis revint.

« Oui, dit-il, je vais vous envoyer Valentine, mais auparavant je voudrais que vous me permettiez de vous envoyer Colette. Naturellement elle ne sait rien. Nous aurions dû lui parler nous-mêmes; nous n'en avons pas eu le courage. » (หน้า 94)

บทแปล

“อ้อ พ่อโรมียี่ของฉัน คุณ ไม่น่าจะต้องมาเจอปัญหาเหล่านี้เลย ทั้งว่าลอร์ดินและคุณ นั้นแหละ เพราะคุณ น่าจะบอกฉันตั้งแต่แรก แต่ฉัน ก็เชื่อว่าฉัน สามารถช่วยคุณ ได้... เว้นแต่ว่า ซาวิเยร์จะดีขึ้น... เขาอาจจะดีขึ้น... แต่เราก็มีไฟอยู่ใมือเหมือนกัน” [...]

“เออละ” หล่อนกล่าว “พาวาลอร์ดินมาพบฉัน ฉัน จะได้บอกว่าฉัน คิดอย่างไร”

โรมียี่ลุกขึ้น มีที่ทำลำบากใจ เขาเดินไปที่ประตูแล้วก็หันกลับมา

“ครับ” เขากล่าว “กระผม จะเรียกวาลอร์ดินเข้ามา แต่ก่อนอื่นกระผม ขออนุญาตส่ง โกลีตต์มาพบท่าน ก่อน แน่ละ เธอไม่รู้อะไรเลย กระผม กับวาลอร์ดินควรจะได้ออกกับลูกด้วยตัวเองแล้ว แต่เราไม่กล้าพอ [...]” (หน้า 95)

3.2.3.4 มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกับซาวิเยร์ เดอ ซาวินิยัค

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ

« Voilà, conclut-elle, ce que je voulais vous dire... Vous voyez que ce n'est pas grave... Pourtant j'ai pensé qu'il valait mieux vous prévenir.

- En effet, dit-il d'un air goguenard, en effet ce n'est pas grave du tout... Vous m'apprenez simplement que le sieur Romilly a trompé, depuis dix ans, toutes les honnêtes familles de ce pays et qu'il a essayé de faire épouser par mon fils aîné la fille de sa maîtresse... En effet, comme vous dites, ce n'est pas grave... (หน้า 122)

บทแปล

“นั่นละ” หล่อนสรุป “สิ่งที่ฉัน ต้องการบอกคุณ... คุณ ก็เห็นแล้วว่าเรื่องมันไม่ได้ร้ายแรงอะไร... แต่ยังไง ฉัน ก็คิดว่าบอกให้คุณ รู้ไว้จะดีกว่า”

“จริงๆ ด้วย” เขากล่าวด้วยท่าทางเย้ยหยัน “จริงๆ แล้ว มันก็ไม่ได้ร้ายแรงอะไรเลย... ท่าน เพียงบอกกระผม ง่ายๆ ว่าผู้ชายสกุลโรมียี่คนนั้นได้หลอกหลวงทุกๆ ครอบครัวที่ซื่อสัตย์ในแถบนี้มาเป็นเวลา 10 ปีแล้ว และเขาก็ได้พยายามที่จะจับลูกชายคนโตของกระผม มาแต่งงานกับลูกสาวที่ถือกำเนิดจากเมียเก็บของเขา... จริงๆ แล้ว ก็อย่างที่ท่าน พูดนั่นแหละ มันไม่ได้ร้ายแรงอะไรเลย...” (หน้า 123)

3.2.3.5 มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกับโกแล็ตต์ โรมิเย

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ

- Allons! Tais-toi! dit Mme de la Guichardie. Tu ne sais pas de quoi tu parles...

Tout cela est très joli, ma petite Colette, et, en ce qui me concerne, je t'approuve, mais ne crois pas que ce sera aussi facile à faire accepter aux Saviniac... Je ne veux pas t'effrayer, nous y arriverons, seulement je te conseille de me laisser faire et de ne pas raconter ça toi-même à André...

- Mais André le sait, madame.

- André le sait? Qui le lui a dit?

- Moi, madame... Vous pensez bien que je lui ai confié tout ce que je savais de mon enfance... C'est même le seul être au monde auquel j'ai dit ce que je viens de vous répéter.

(หน้า 104)

บทแปล

“เอาเถอะ เจียบได้แล้ว” มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกล่าว “หนูไม่รู้หรือว่าพูดอะไรออกมา... ทุกอย่างมันช่างน่ารักมาก แม่หนูของฉัน และในส่วนของฉัน ฉันเห็นด้วยกับหนู แต่อย่าคิดนะว่าพวกซาวินิแย็คจะยอมรับได้ง่ายๆ เช่นนี้... ฉันไม่อยากทำให้หนูกลัว เราต้องทำสำเร็จเพียงแต่ฉันขอแนะนำว่าปล่อยให้ฉันจัดการเรื่องนี้เอง และอย่าเพิ่งเล่าเรื่องนี้ให้อ้องเดรฟังนะ...”

“แต่ว่าอ้องเดรรู้หมดแล้วค่ะ คุณท่าน”

“อ้องเดรรู้แล้วหรือ ใครเป็นคนบอก”

“หนูเองค่ะ... คุณท่านน่าจะรู้ว่าหนูเล่าเรื่องทุกอย่างในวัยเด็กที่หนูรู้ให้เขาฟังแล้วนะคะ... มิน่าซ้ำ เขายังเป็นคนเพียงคนเดียวในโลกที่หนูได้เล่าเรื่องที่คุณท่านเพิ่งจะได้ยินจากปากหนูไป” (หน้า 105)

3.2.4 นายจ้าง – ลูกจ้าง (กัสตง – คนงานในไร่)

ในฐานะที่กัสตงเป็นเจ้าของที่ดินที่เกษตรกรใช้ทำมาหากินเลี้ยงชีพ และ ปฏิบัติตนเป็น

นายจ้างที่ดี ไม่เอาัดเอาเปรียบคนงาน พวกเกษตรกรทั้งหลายจึงให้ความนับถือและยกย่องเขาด้วยความจริงใจ ดังนั้นในคำพูดที่ออกมาจึงมีนัยยะของการให้เกียรติอยู่ด้วย ส่วนทางฝ่ายของกัสตงเองก็ได้ดูถูกหรือกดขี่ลูกจ้างในความดูแลของเขาเลย ผู้แปลจึงให้บรรดาคนงานใช้คำเรียกแทนกัสตงว่า “นาย” เพื่อแสดงความเคารพรักในฐานะที่เขาเป็นเจ้านายและเพื่อความสะดวกปากในการเรียก และสำหรับคนงานที่อาวุโสกว่าก็ให้เรียกว่า “คุณ” เพื่อแสดงความให้เกียรติ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

- Bonjour, père Siméon, dit Gaston. Pas d'ennuis cettte fois? Les coussinets n'ont pas chauffé?

- Non, monsieur Romilly. »

Le vieux régisseur s'avança, en enlevant son large chapeau de paille. Il ruisselait de sueur, mais semblait satisfait.

« On mangera du bon pain cette année, monsieur, dit-il; le grain est propre... Et puis voilà du blé qui pèse son poids.

- Vous l'avez échantillonné, Roubinet?

- Oui, monsieur, il fait plus de soixante-dix-sept... Nous n'avions pas vu ça depuis quinze ans. » (หน้า 54)

บทแปล

“สวัสดิ์ พ่อเฒ่าซีเม-อง” กัสตงกล่าว “เทียวนี่ไม่มีปัญหาอะไรใช่ไหม ตลับลูกปืนไม่ร้อนนะ”

“ไม่ครับ คุณโรมิลี”

ผู้จัดการเฒ่าเดินใกล้เข้ามาพลาถอดหมวกฟางใบใหญ่ออก เหงื่อของเขาไหลชุ่มเป็นทาง ทว่าเขากลับดูพึงพอใจนัก

“ปีนี้ เราจะได้กินขนมปังดีกันครับนาย” เขากล่าว “ เมล็ดพันธุ์สมบูรณ์ดี... แล้วนั่นก็คือข้าวสาลีซึ่งมีน้ำหนักดี”

“เก็บตัวอย่างเมล็ดข้าวสาลีไว้แล้วไซ้ไหม รูบินด์”

“ครับนาย ได้หนึ่งกระสอบหนักมากกว่า 77 กิโลอีกครับ... เราไม่เคยเจอแบบนี้มา 15 ปีแล้วครับ” (หน้า 55)

3.3 การถ่ายทอดบทสนทนา

ปัญหาในการถ่ายทอดบทสนทนาถือว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งในขั้นตอนการถ่ายทอดบทแปล เนื่องจากบทสนทนาสามารถสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครได้โดยตรง ดังนั้นส่วนที่เป็นบทสนทนาจึงมีความสำคัญมากในวรรณกรรม ในขั้นตอนการถ่ายทอดบทสนทนา ผู้แปลต้องผละออกจากตัวภาษาและนึกภาพสถานการณ์ที่ตัวละครกำลังพูดคุยกันอยู่ให้ได้ และต้องถ่ายทอดคำพูดต่างๆ ออกมาให้ได้ความหมายและความรู้สึกเดียวกันกับต้นฉบับ สำหรับปัญหาการถ่ายทอดบทสนทนาในเรื่อง *สัญญาตัญญาณแห่งความสุข* นั้น ส่วนใหญ่แล้วเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคำอุทานซึ่งแสดงอารมณ์ของตัวละครโดยตรง และภาษาถิ่นในแคว้นเปริกอร์ตซึ่งเป็นภาษาที่ตัวละครในเนื้อเรื่องใช้ให้ได้เห็นกันบ่อยๆ เนื่องจากเรื่องราวทุกอย่างเกิดขึ้นในแคว้นเปริกอร์ตและมีหลายตอนที่ผู้เขียนได้เน้นให้ผู้อ่านเห็นว่าการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมในแคว้นเป็นเรื่องที่ทุกคนในแคว้นยึดถือปฏิบัติกันเรื่อยมา ดังนั้นจึงไม่แปลกที่เราจะพบภาษาถิ่นในนวนิยายเรื่องนี้

3.3.1 การถ่ายทอดคำอุทาน

คำอุทานเป็นคำที่บ่งบอกถึงอารมณ์ของตัวละครในขณะทีพูดได้อย่างชัดเจน ภาษาฝรั่งเศสก็เช่นเดียวกับภาษาไทยที่มีคำอุทานแสดงอารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกโกรธ เสียใจ ประหลาดใจ ตกใจ ดีใจ หรือเรียกความสนใจ ก่อนที่ผู้แปลจะเลือกหยิบคำอุทานในภาษาปลายทางมาใช้ในบทแปลนั้น ขั้นแรกผู้แปลจะต้องทำความเข้าใจอารมณ์ของตัวละครนั้นๆ เสียก่อน โดยพิจารณาจากบริบทรอบข้างและสถานการณ์ในตอนนั้น นอกจากนี้ยังต้อง

เปิดพจนานุกรมหาคำจำกัดความของคำอุทานในภาษาฝรั่งเศสและถามจากเจ้าของภาษาเพื่อนำมาตัดสินใจเลือกคำในภาษาไทยมาถ่ายทอดให้得其หมายและลีลาตรงกับต้นฉบับ สำหรับคำอุทานซึ่งผู้แปลหยิบยกมาเป็นตัวอย่างปัญหาในการถ่ายทอดก็มีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

« Tiens! Qu'est-ce qui arrive encore? dit Colette en apercevant le malade .

- Ton père a pris froid hier soir, dit Valentine avec une légère nuance de reproche. (หน้า 12)

บทแปล

“เอ๊ะ เกิดอะไรขึ้นอีกคะเนี่ย” โกแล็ตต์กล่าวเมื่อเห็นพ่อป่วยอยู่

“ก็พ่อของคุณะสิ ไปตากอากาศหนาวมาเมื่อค่ำวานนี้” วาล็องตินกล่าวเป็นนัยตำหนิอยู่เล็กน้อย (หน้า 13)

ตอนนี้เป็นสถานการณ์ที่โกแล็ตต์เดินเข้ามาแล้วเห็นภัสตงผู้เป็นพ่อมีท่าทางเหมือนกำลังป่วยอยู่ และวาล็องตินผู้เป็นภรรยา ก็คอยดูแลพุดคุยด้วยอยู่ เมื่อเห็นภาพดังนั้น โกแล็ตต์จึงเกิดความประหลาดใจที่เห็นพ่อของเธอป่วยอีกแล้ว จากคำว่า “encore” (อีกครั้ง) เราจะเห็นได้ว่าผู้เป็นพ่อนั้นไม่ได้เพิ่งป่วยอย่างนี้เป็นครั้งแรกแต่เคยป่วยมาแล้วหลายต่อหลายครั้ง ตัวโกแล็ตต์เองซึ่งเห็นว่าภัสตงยังมีอาการปกติดีเพราะคืนก่อนหน้านั้น เธอยังพาพ่อออกไปเดินเล่นหลังมื้ออาหารค่ำด้วยกัน แต่พออีกวันถัดมา เธอกลับเห็นพ่อป่วยอีก จึงทำให้โกแล็ตต์เกิดความประหลาดใจเนื่องจากเธอคิดว่าพ่อน่าจะมีอาการปกติดีแล้วนั่นเอง

สำหรับคำว่า “Tiens!” นั้น ในพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสให้ความหมายหนึ่งที่สื่อนัยยะถึงความประหลาดใจ นั่นคือ “pour marquer l'étonnement” ซึ่งก็ตรงกันกับสถานการณ์ในเรื่อง ผู้แปลจึงนึกถึงคำในภาษาไทย คำว่า “เอ๊ะ” ซึ่งใช้สื่ออาการประหลาดใจและเป็นคำที่ใช้เรียกความสนใจจากคู่สนทนาได้

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

- Vous avez déjeuné sur l'herbe?
- Oui... Il sont si simples, les Saviniac... Ils vivent comme des paysans.

C'est sympathique.

- Mais nous sommes simples, dit Valentine.
- Oh! pas de la même manière... » (หน้า 14)

บทแปล

“พวกเธอกินมื้อเช้ากันบนสนามหญ้าหรือ”

“ใช่ค่ะ... พวกเขาเรียบง่ายกันดี ครอบครัวชาววินัยคนะ... เขาใช้ชีวิตกันเหมือนชาวไร่

ชาวนาเลย ดูน่ารักดีนะคะ”

“แต่ครอบครัวเราก็อยู่กันอย่างเรียบง่ายนะ” วาล็องตินกล่าว

“โอ๊ย ไม่เหมือนกันหรอกค่ะ...” (หน้า 15)

บทพูดตอนนี้เป็นตอนที่โกแล็ตต์กำลังแย้งวาล็องตินว่าครอบครัวชาววินัยที่เธอไปพบเห็นมานั้นไม่ได้เหมือนอย่างที่วาล็องตินคิด เป็นการแสดงความชื่นชมว่าครอบครัวนี้ใช้ชีวิตกันอย่างเรียบง่าย น่ารัก ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหารร่วมกันในครอบครัวหรือการแสดงความรักใคร่ระหว่างแม่กับลูกชายทั้งสามคน คำว่า “Oh!” ในที่นี้จึงเป็นการพูดเชิงเถียงของโกแล็ตต์ที่มีต่อวาล็องติน จากตรงนี้เอง ผู้แปลได้ใช้คำว่า “โอ๊ย” ในภาษาไทย ทว่าไม่ใช่ “โอ๊ย” ในความหมายที่แสดงความเจ็บปวด ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานนั้นได้ให้ความหมายคำนี้ว่า “คำที่เปล่งออกมาแสดงความรู้สึกเจ็บปวด หรือรู้สึกว่ามันยิ่ง แผลก เป็นต้น” ดังนั้นคำว่า “โอ๊ย” ในที่นี้จึงเป็นคำที่แสดงความรู้สึกว่ามันยิ่งหรือแปลกลั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

- Je n'irai pas à *La Guichardie*, Valentine... Ah! non! si je suis traité en

malade, que cela me préserve au moins des corvées. (หน้า 16)

บทแปล

“ฉันไม่ไปปราสาท ลา กิซาร์ดีหรือ วาล็องติน... โอ๊ย ไม่ไหวหรือ ถ้าเธอเห็นฉันเป็นคนป่วย อย่างน้อยก็ขอให้มันช่วยให้ฉันไม่ต้องไปงานเลี้ยงครั้งนั้นสักครั้งเถอะ” (หน้า 17)

สำหรับคำว่า “Ah! non!” ในบทพูดนี้เป็นคำพูดของกัสตงที่กำลังพยายามปฏิเสธไม่ไปงานจิบน้ำชาที่ปราสาท ลา กิซาร์ดี ในพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสนั้นบอกว่าคำว่า “Ah!” เป็นคำที่แสดงความรู้สึกได้ทั้งความพอใจ เจ็บปวด ชื่นชม หรือการทนไม่ได้ แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทในเนื้อเรื่องตอนนี้แล้วจะเห็นได้ว่ากัสตงได้แสดงความรำคาญใจ และทนไม่ได้ที่จะให้ไปงานสังคมนั้นดังกล่าว ในที่นี้ผู้แปลได้เลือกใช้คำว่า “โอ๊ย ไม่ไหวหรือ” เพื่อแสดงอาการที่เกิดขึ้น

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ

« Eh bien? Eh bien? dit Mme de la Guichardie. Alors ma Colette ne vient plus servir le goûter?... J'ai pourtant bien besoin d'elle... [...] (หน้า 30)

บทแปล

“ว่ายังไงล่ะ ว่าไงจ๊ะ” มาดาม เดอ ลา กิซาร์ดีกล่าว “แม่หนูโกแล็ตต์ของฉันไม่มาบริการอาหารว่างแล้วหรือ... แต่ยังไงฉันก็ยังต้องการตัวเธออยู่ดีนะ... [...] (หน้า 31)

ตามพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศส คำว่า “Eh bien” เป็นคำที่ใช้เวลาจะตั้งคำถาม หรือเวลาที่เรารู้สึกลังเลในคำตอบ สำหรับตอนนี้เป็นตอนที่มาดาม เดอ ลา กิซาร์ดีเห็นโกแล็ตต์มาถึงงานเลี้ยงจิบน้ำชาขยำพายซึ่งเป็นงานสังคมนั้นผู้ที่มีอันจะกินในแคว้นเปริกอร์ต์ คำว่า “Eh bien” ในที่นี้จึงเป็นการทักทายเชิงถามไถ่ ซึ่งแสดงออกถึงความยินดีที่ได้พบเจอกับอีกฝ่าย จากที่เราได้ทราบมาแล้วว่ามาดาม เดอ ลา กิซาร์ดี ชื่นชมและเอ็นดูในตัวโกแล็ตต์มาก ดังนั้นเมื่อเห็นโกแล็ตต์ เธอจึงให้ความสำคัญต่อการปรากฏตัวของโกแล็ตต์ในทันที และอีกนัยหนึ่งยังเป็นการ

ประกาศให้คนอื่น ๆ ในงานได้ทราบด้วยว่าโกแล็ตต์อยู่ในฐานะแขกพิเศษของมาดาม เดอ ลา กิซาร์ดี ในบทแปล ผู้แปลได้ใช้คำว่า “ว่ายังไงล่ะ ว่าไงจ๊ะ” เพื่อเป็นการสื่อให้เห็นการทักทายผู้น้อยในเชิงเอ็นดูรักใคร่

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ

« Bon dieu! Et qu'allez-vous faire? dit le colonel de Sermaize, Périgoudin de passage. (หน้า 34)

บทแปล

“โธ่เอ๋ย แล้วคุณจะทำอย่างไรล่ะทีนี้” พันเอก เดอ แซร์เมซซึ่งแวะมาที่แคว้นเปริกอร์ดกล่าว” (หน้า 35)

คำว่า “Bon dieu!” ในที่นี้เป็นคำอุทานแสดงความไม่พอใจ ไม่ได้มีความหมายใดใดเกี่ยวเนื่องกับพระเจ้าจริงๆ ในเนื้อเรื่องตอนนี้ผู้พูดกำลังถกเรื่องปัญหาการทำการเกษตรแบบให้เช่าที่ดิน โดยอารมณ์ของตัวละครนั้นกำลังอยู่ในช่วงหงุดหงิดและรำคาญใจ เนื่องจากเขากำลังหาทางออกสำหรับปัญหาที่ว่านี้ คำในภาษาไทยที่ผู้แปลได้เลือกมาใช้คือคำว่า “โธ่เอ๋ย” ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความคำว่า “โธ่” ว่า “คำที่เปล่งออกมาด้วยความสงสารหรือรำคาญใจ” ผู้แปลคิดว่าความรู้สึกรำคาญใจคงเกิดขึ้นกับตัวละครที่พูดประโยคนี้นี้ และผู้แปลได้เติมคำอุทานนี้เป็น “โธ่เอ๋ย” เพื่อบ่งบอกอารมณ์ให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ

- Ho! Ho! dit M. de Saviniac en regardant son jeu avec une grande attention... Ho! Ho! Et que diriez-vous de trois piques? » (หน้า 32)

บทแปล

“เฮ้ย” นายชาวินัยค์ร้องพลางมองดูเกมส์ที่เล่นอยู่อย่างจดจ่อ... “เฮ้ย ผมมีไฟสามโพธิ์
ดำด้วยนะ คุณว่าไง” (หน้า 33)

ในพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสให้คำจำกัดความคำว่า “Ho” ว่าเป็นคำอุทานที่แสดง
ความประหลาดใจและความขุ่นเคืองใจได้ นอกจากนี้ยังเป็นเสียงหัวเราะได้อีกด้วย สำหรับตอนที่
พบคำอุทานนี้เป็นตอนที่ตัวละครกำลังเล่นไพ่บริดจ์กันอยู่ สถานการณ์ก็คือคู่เล่นไพ่ของนาย
ชาวินัยค์ถามขึ้นมาเกี่ยวกับเรื่องที่ตามมา เดอ ลา กิซาร์ดีจะจับคู่ลูกชายของเขากับโกแล็ตต์ ซึ่ง
นายชาวินัยค์ไม่เคยทราบเรื่องนี้มาก่อน เมื่อได้ยินคำตอบว่าพูดถึงลูกชายของเขาเอง เขาจึงชะงัก
ไปและอุทานด้วยความตกใจในครั้งแรก ต่อมาเขาจึงใช้การอุทานครั้งที่สองเป็นการกลบเกลื่อน
ท่าที่ตกใจของเขาเมื่อสักครู่ จากสถานการณ์นี้ ผู้แปลได้ถ่ายทอดออกมาเป็นคำอุทานคำว่า “เฮ้ย”
และ “เฮ้ย” เพื่อให้มีเสียงที่คล้ายกันเหมือนต้นฉบับ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัด
ความคำว่า “เฮ้ย” ว่าเป็นคำที่แสดงความขัดแย้ง ไม่เห็นด้วยหรือเห็นว่าไม่สำคัญ ซึ่งก็ตรงกับ
ปฏิกิริยาของนายชาวินัยค์ในตอนแรกที่ตกใจที่รู้ว่าเรื่องที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับลูกชายของเขาด้วย
ส่วนคำว่า “เฮ้ย” นั้น พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความว่าเป็นคำที่เปล่งให้รู้ตัว
หรือยัง ซึ่งตรงกับท่าที่กลบเกลื่อนทำเป็นไม่มีปฏิกิริยากับเรื่องลูกชายของนายชาวินัยค์โดยใช้ไฟใน
มือมาเรียกความสนใจจากคู่เล่นของเขาเพื่อเบี่ยงเบนประเด็นจากการสนทนาเรื่องการแต่งงาน
ของอ็องเดร เดอ ชาวินัยค์ ลูกชายของเขาเอง

ตัวอย่างที่ 7

ต้นฉบับ

- Elle a passée un baccalauréat?
- Oh! non, dit Valentine avec une imperceptible irritation... Pour une jeune

fille, à quoi sert un diplôme?» (หน้า 36)

บทแปล

“แล้วเธอได้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาหรือเปล่าคะ”

“อ๊อ ไม่หรอกค่ะ” วาล็องตินตอบด้วยความเคืองอยู่ในใจ... “เป็นเด็กผู้หญิง จะเอาประกาศนียบัตรไปทำอะไรละคะ” (หน้า 37)

คำว่า “Oh! non” ในที่นี้เป็นการใช้เพื่อแสดงความขุ่นเคืองใจ เนื่องจากเป็นสถานการณ์ที่วาล็องตินกำลังไม่พอใจคู่สนทนาที่ถามถึงการศึกษาของโกแล็ตต์บุตรสาวของเธอ นอกจากนี้ ในพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสยังให้ความหมายเพิ่มเติมว่าเป็นคำที่ใช้เพื่อยืนยันคำตอบที่ตามหลังมาด้วย ซึ่งในที่นี้ก็คือคำว่า “non” ซึ่งเป็นคำที่วาล็องตินพูดเน้นออกมาด้วยความเคืองใจ ในบทแปลภาษาไทยผู้แปลได้ใช้คำว่า “อ๊อ ไม่หรอกค่ะ” เพื่อสื่อนัยยะของความไม่พอใจอยู่นิดหน่อย แต่ก็ยังมีนัยยะของการรักษามารยาทโดยที่ผู้พูดยังใช้ภาษาที่สุภาพอยู่

ตัวอย่างที่ 8

ต้นฉบับ

Il s'arrêta pour observer des branches cassées dans les fourrés.

«Hé! Hé! Roubinet avait raison... Un sanglier a passé par ici. Il faudra les surveiller avant la récolte des pommes de terre. » (หน้า 52)

บทแปล

เขาหยุดมองกิ่งไม้ที่หักโค่นอยู่ในพุ่มไม้

“อืม... รูบินเน็ตพูดถูก... มีหมูป่าผ่านมาทางนี้ จะต้องคอยตรวจตราป้องกันก่อนฤดูกาลเก็บมันฝรั่งเสียแล้ว” (หน้า 53)

คำอุทาน “Hé! Hé!” นี้สามารถใช้แสดงอารมณ์ได้หลายอารมณ์ แต่อารมณ์ที่ตรงกับบริบทและสถานการณ์ในเรื่องนั้นคือการยอมรับและเป็นการแสดงความเห็นด้วย ในภาษาไทยผู้แปลได้ใช้คำว่า “อืม...” เนื่องจากเป็นคำตอบรับแบบคล้อยตาม และใส่จุดสามจุดเพิ่มเข้าไป

เพื่อให้คำนั้นมีลักษณะของการเอ่ยออกมายาวๆ แสดงให้เห็นว่ากำลังใช้ความคิด ซึ่งในเนื้อเรื่องตอนนี้ ก็แสดงที่กำลังย้อนคิดไปถึงสิ่งที่รูบินต์ คนงานของเขาเคยพูดเอาไว้

ตัวอย่างที่ 9

ต้นฉบับ

« Avez-vous un acheteur? Demanda Romilly au régisseur.

- Eh bien, ce sera M. Chabrol, comme l'an passé... C'est un homme avec lequel on n'a pas d'ennuis, pas un de ces fricoteurs qui vous disent : « Fais-moi bon poids, je te donnerai la pièce... » (หน้า 56)

บทแปล

“มีผู้ซื้อแล้วหรือยัง” กัสตงเอ่ยถามผู้จัดการ

“เอ่อ มีครับ ก็คุณชาบรอลไงครับ เหมือนปีที่แล้ว เขาเป็นคนที่เราไม่มีปัญหาด้วย ไม่ใช่คนประเภทขี้โกงที่ชอบมาบอกว่า “ซังน้ำหนักดีๆ ให้ฉันนะ แล้วเดี๋ยวฉันจะให้คำตอบแทน...” (หน้า 57)

คำว่า “Eh bien” นั้น ตามพจนานุกรมบอกว่าเป็นคำที่ใช้เวลาจะตั้งคำถาม หรือเวลาที่เรารู้สึกลังเลในคำตอบ สำหรับคำในภาษาไทยที่ผู้แปลเลือกใช้คือคำว่า “เอ่อ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้เกริ่นในยามที่คนเรากำลังใช้ความคิดก่อนจะพูด ในสถานการณ์ตอนนั้น ตัวละครกำลังเลเหมือนกำลังย้อนคิด ดังนั้นคำว่า “เอ่อ” จึงเป็นคำที่เหมาะสมกับบริบทนี้

ตัวอย่างที่ 10

ต้นฉบับ

[...] Quelle serait notre situation si tu l'élevais ici?... Irait-elle à Saint-Jean avec mes petites-filles? Voyons! Tu sens bien que c'est inconcevable! » (หน้า 76)

บทแปล

[...] แล้วพวกเราจะอิหลักอิเหลือกกันแคไหนถ้าแกเลี้ยงเด็กนั้นเอาไว้ที่นี่... เจ้าเด็กนั้นมันจะไปเรียนที่โรงเรียนเซนต์จอห์นกับหลานๆ ของฉันรี เหลวไหลนะ แกก็รู้ดีว่าไม่มีทาง” (หน้า 77)

พจนานุกรมให้ความหมายคำว่า “Voyons!” ว่า “s’emploie en manière de reproche, pour rappeler à la raison, à l’ordre” คือคำที่ใช้ตำหนิเพื่อให้ผู้ฟังมีเหตุผลและกลับมาอยู่กับร่องกับรอย สถานการณ์ในตอนนี้เป็นตอนที่มารดาของกัสตงกำลังตำหนิเขาเรื่องที่จะให้โกแล็ตตุ๊กสาวมาอยู่ในบ้านแม่ และให้เหตุผลต่างๆ นานาว่าเป็นไปไม่ได้ ในคำภาษาไทยคำหนึ่งที่เราใช้ตำหนิคนที่พูดจาไม่เข้าท่า พูดไม่เป็นเรื่องคือคำว่า “เหลวไหลไร้สาระ” แต่ในบริบทตอนนี้เหมาะกับคำตำหนิอื่นๆ เพื่อให้ดูว่ามารดาของกัสตงมีความเด็ดขาด ผู้แปลจึงใช้คำว่า “เหลวไหลนะ”

ตัวอย่างที่ 11

ต้นฉบับ

« Ah! que c'est ennuyeux! » dit-elle, soudain devenue très sombre. (หน้า 90)

บทแปล

“เฮ้อ น่ากลุ้มใจเสียจริง” หล่อนกล่าว มีท่าทางเศร้าใจขึ้นมาทันควัน” (หน้า 91)

คำว่า “Ah” ในพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสบอกว่าใช้เพื่เน้นสำนวนแสดงอารมณ์ความรู้สึก ในที่นี้ ประโยคที่ตามหลังคำนี้เป็นประโยคอุทานที่แสดงความรู้สึกรำคาญใจ ผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า “เฮ้อ” เพื่อแสดงอารมณ์เหนื่อยหน่าย รำคาญใจ ซึ่งในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความคำนี้ว่าเป็น “คำที่เปล่งออกมาแสดงความเบื่อหน่ายหรือไม่ถูกใจเป็นต้น”

ตัวอย่างที่ 12

ต้นฉบับ

[...] J'ai assez des miennes... Je ne parlerai pas à Colette... Certainement non... Allons, allons!... Qu'est-ce que vous attendez?... Allez me la chercher... Dépêchez-vous!... Ah! que vous êtes lent, mon ami! » (หน้า 96)

บทแปล

ฉันมีภาระของฉันมากพอแล้ว... ฉันจะไม่พูดกับโกแล็ตต์หรอก... ไม่แน่นอน... เฮ้! ไปสิ ... มัรวรออะไรอยู่... ไปพาเธอมาหาฉันสิ... เร็วๆ เข้า... เฮ้อ ชักช้าเสียจริง พ่อคุณของฉัน” (หน้า 97)

คำว่า “Allons, allons!” ตามพจนานุกรมให้ความหมายว่า “interjections que l'on emploie pour encourager, presser ou stimuler quelqu'un.” นั่นคือคำอุทานที่ใช้สนับสนุน กัดดัน หรือกระตุ้นให้ผู้อื่นทำอะไร ตามบริบทในต้นฉบับ มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกำลังกระตุ้น ให้กัสตงรีบออกไปเรียกโกแล็ตต์เข้ามาพบหล่อน ผู้แปลจึงแปลคำนี้เป็นภาษาไทยว่า “เฮ้! ไปสิ” เพื่อแสดงอารมณ์เร่งเร้าให้อีกฝ่ายรีบกระทำตามความต้องการของตน

ตัวอย่างที่ 13

ต้นฉบับ

“Ah! çà, dit Mme de la Guichardie, est-ce que tu te moques de moi? Qu'est-ce que tu ne comprends pas ce que je viens de t'expliquer? Enfin, tu sais ce que c'est qu'un enfant naturel?” (หน้า 102)

บทแปล

“อ้าว แล้วกัน” มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดีกล่าว “นี่หนูล้อฉันเล่นหรือหนูไม่เข้าใจสิ่งที่ฉัน อธิบายให้ฟังกันแน่ แล้วหนูรู้ไหมว่าบุตรนอกสมรสนะ คืออะไร” (หน้า 103)

คำว่า “cà” ตามความหมายในพจนานุกรมคือ “Marque l'étonnement, l'impatience” และจากบริบทในต้นฉบับนั้น มาตาม เดอ ลา กิซาร์ดี กำลังรู้สึกประหลาดใจที่โกแล็ตต์ไม่ได้แสดงอาการตกใจกับเรื่องที่หล่อนเล่าให้ฟังเลยแม้แต่หน่อย ผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า “อ้าว แล้วกัน” เนื่องจากคำว่า “อ้าว” ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายคำว่า “อ้าว” ไว้ว่า “คำที่เปล่งออกมาเมื่อรู้สึกว่าจะไม่ตรงกับที่มุ่งหมายคาดไว้”

3.3.2 การถ่ายทอดภาษาถิ่น

ในเรื่อง *สัญชาติญาณแห่งความสุข* เราจะพบภาษาถิ่นอยู่มาก เนื่องจากเรื่องราวเกิดขึ้นในแคว้นเปริกอร์ที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศฝรั่งเศส แคว้นแห่งนี้เป็นแคว้นที่อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ ดังนั้นจึงไม่แปลกที่เราจะพบภาษาถิ่นเก่าๆ จำนวนมากในเนื้อเรื่อง จะเห็นได้ว่าผู้เขียนจะใส่เครื่องหมายัญประกาศเอาไว้ในคำที่เป็นภาษาถิ่นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าเป็นคำที่ไม่ได้มีความหมายเหมือนคำตามปกติ ภาษาถิ่นบางคำนั้น ผู้แปลก็ไม่สามารถหาความหมายในพจนานุกรมได้ แต่เมื่ออาศัยการตีความจากบริบทรอบข้างแล้วก็ทำให้เข้าใจได้ เนื่องจากผู้เขียนได้อธิบายความหมายของคำๆ นั้นสอดแทรกเอาไว้ ทว่า ในขั้นตอนการแปลนั้นกลับเป็นปัญหาอยู่พอสมควร เนื่องจากต้องหาคำที่กินความหมายได้ตรงกับบริบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

- Que veux-tu? Il vieillit... Mais il est bien brave. »

Valentine, qui était née dans ce pays, employait toujours certains mots français dans leur sens périgourdin. « Brave », pour elle, signifiait : bon et honnête. Quand elle disait d'un de ses innombrables parents qu'il était « bien fatigué », son mari savait qu'elle annonçait une mort prochaine. Il aimait que, malgré tant d'années passées à Paris, elle eût conservé ce langage de terroir qui s'alliait en elle à une sagesse tranquille, paysanne. (หน้า 10)

บทแปล

“เธอจะเอาอย่างไรล่ะ เขาแก่ตัวลง แต่ก็เป็นคนดี”

วาล็องตินผู้ซึ่งเกิดในดินแดนแถบนี้มักจะใช้คำฝรั่งเศสบางคำในความหมายของคนเปริกอร์ด์ คำว่า “เป็นคนดี” สำหรับหล่อนจึงหมายถึงใจดีและซื่อสัตย์ และเมื่อหล่อนพูดถึงญาติๆ จำนวนนับไม่ถ้วนของหล่อนว่ามีคนใดคนหนึ่งกำลัง “เหนียวมามากแล้ว” สามีมของหล่อนจะเข้าใจได้ว่าหล่อนกำลังบอกว่าเขาจะเสียชีวิตในเร็วๆ นี้ กัสตงชอบที่วาล็องตินยังอนุรักษ์ภาษาถิ่นเกิดซึ่งผูกพันหล่อนกับวิถีชีวิตชาวบ้านเอาไว้ แม้ว่าหล่อนจะเคยใช้ชีวิตอยู่ในกรุงปารีสมาหลายปีก็ตาม (หน้า 11)

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

Elle (Valentine) riait et l'accusait de vanité professionnelle, mais elle le jugeait au contraire modeste, agréable et surtout « si brave ». Un peu pour la remercier, beaucoup parce qu'elle lui plaisait, il lui avait demandé de sortir avec lui. Il passait souvent quelques jours à Paris et le soir; était tout à fait libre. Elle semblait avoir peu d'amis. Ils avaient pris l'un et l'autre un plaisir de plus en plus vif à se rencontrer. Dès l'été de 1909. ils avaient fait ensemble un voyage à Venise. (หน้า 70)

บทแปล

หล่อน (วาล็องติน) หัวเราะและหาว่าเขาอวดรู้ว่เชี่ยวชาญ แต่ที่จริงหล่อนกลับเห็นว่าเขาเป็นคนถ่อมตัว น่าคบ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เป็นคนดีมาก” และเพื่อเป็นการขอบคุณหล่อน กัสตงจึงชวนหล่อนไปเที่ยวด้วยกัน แต่เหตุผลหลักนั้นเพราะเขาชอบหล่อน เขามักจะใช้เวลาสักสองสามวันที่ปารีสและช่วงค่ำๆ ก็จจะว่างตลอด ดูเหมือนวาล็องตินเองจะมีเพื่อนน้อย นับวันต่างฝ่ายต่างก็รู้สึกพอใจยิ่งขึ้นทุกทีที่ได้มาพบเจอกัน พอเข้าหน้าร้อนปี 1909 ทั้งคู่ก็เดินทางไปเที่ยวเวนิสด้วยกัน (หน้า 71)

จากตอนนี้เราจะพบคำในภาษาถิ่นแคว้นเปริกอร์ต์อยู่สองคำ นั่นคือคำว่า “brave” และ “bien fatigué” คำทั้งสองนี้หากแปลความหมายตามปกติแล้วก็สามารถแปลได้เลย หากแต่ว่าคำแปลนั้นอาจไม่ได้กินความหมายในภาษาถิ่นอย่างที่คุณเขียนต้องการ แต่เมื่อเราดูบริบทประกอบแล้ว จะได้ความหมายอย่างที่ต้นฉบับสื่อไว้ เช่นคำว่า “brave” นั้น ในพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสให้ความหมายเอาไว้สองความหมาย นั่นคือ *courageux* และ *honnête et bon avec simplicité* คำว่า *courageux* ซึ่งเป็นความหมายแรกนั้นแปลว่ากล้าหาญ ทว่าในต้นฉบับไม่ได้ต้องการความหมายนี้ แต่ต้องการความหมายที่สองที่แปลว่า “ซื่อสัตย์และมีจิตใจดี” นอกจากนี้ ผู้แปลได้ค้นความหมายของคำว่า “brave” จาก *dictionnaire occitan-français* จากเว็บไซต์ <http://www.panoccitan.org/diccionari.aspx> ได้ข้อมูลว่า คำว่า “brave” หมายถึง “gentil et bon” ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้คำสั้นๆ ในบทแปลว่า “เป็นคนดี” เพื่อสื่อความหมายให้ครอบคลุมตามต้นฉบับ เช่นเดียวกับคำว่า “si brave” ในตัวอย่างที่สองที่วลีองตินใช้จำกัดความถึงกัสตง ซึ่งผู้แปลก็ได้ใช้คำในภาษาไทยว่า “เป็นคนดีมาก” สำหรับคำว่า “bien fatigué” นั้นความหมายตรงตัวคือ “เหนื่อยมาก” แต่ความหมายตามภาษาถิ่นในต้นฉบับนั้นจะใช้บอกเมื่อมีคนใกล้เสียชีวิต ในภาษาไทยก็มีคำที่ใช้พูดอ้อมๆ เวลาที่เราจะบอกว่ามีคนใกล้ถึงคราวแล้ว นั่นคือการบอกว่าคนๆ นั้น “เหนื่อยมามากแล้ว” ซึ่งก็ได้ความหมายสองแง่ตรงตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

Elle (Colette) sortit, suivie des yeux par son père. Elle avait été son élève et connaissait le domaine aussi bien que lui. Sur les métayers, leurs desirs et leurs griefs, elle en savait plus que le régisseur. Thérèse, la fille du métayer de Vauzelles, avait été longtemps son amie la plus intime. Les paysans disaient que Mlle Colette avait le regard « bien jauvent » et lui amenaient leurs bestiaux, avant une foire, pour qu'elle leur portât bonheur. (หน้า 14)

บทแปล

โกแล็ตต์เดินออกไป พ่อของเธอติดตาม เธอเคยเป็นลูกศิษย์ของเขา และรู้จักพื้นที่เขตนี้นี้อีก กับเขา เธอรู้จักพวกผู้เช่าไร่นาเป็นอย่างดีและยังทราบความต้องการและเรื่องคับข้องใจของพวกเขามากกว่าผู้ดูแลเสียอีก เธอเสียดายที่ลูกสาวชาวไร่นาที่ติดใจให้เขาทำการเกษตรไวเชลส์เป็นเพื่อนสนิทที่สุดของโกแล็ตต์มาเป็นเวลานานแล้ว พวกชาวไร่นาจะพูดว่าคุณหนูโกแล็ตต์มีนิสัยตา “นำโชค” และพวกเขาจะนำพวกปศุสัตว์มาหาโกแล็ตต์ก่อนที่จะเอาไปขายที่ตลาดเพราะเธอจะช่วยนำโชคมาให้เขา (หน้า 15)

คำว่า “bien jauvent” เป็นคำที่ผู้แปลไม่สามารถหาความหมายในพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสได้ เนื่องจากเป็นคำศัพท์ภาษาถิ่นจึงไม่มีบันทึกไว้ในพจนานุกรมธรรมดา ดังนั้นผู้แปลจึงต้องหาความหมายของคำนี้ในพจนานุกรมภาษาถิ่น ผู้แปลได้ความหมายของคำนี้จาก Nouveau dictionnaire général français-ouvergnat และได้ข้อมูลว่า “jauvent” หรือ “jouvent” หรือ “jauvin” นั้นมีความหมายว่า “chanceux; qui porte bonheur” ซึ่งมีความหมายที่ชัดเจนคือ “qui est censé porter chance” หรือคนที่นำโชคมาให้ผู้อื่นนั่นเอง ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกถ่ายทอดคำนี้ว่า “บุคคลนำโชค” ซึ่งได้ความหมายตรงตามที่ต้นฉบับต้องการสื่อ

3.4 การถ่ายทอดชื่อสถานที่

สำหรับคำศัพท์สถานที่ที่ปรากฏให้เห็นในเรื่อง สัญชาตญาณแห่งความสุข นั้นมีอยู่พอสมควร ไม่ว่าจะเป็นชื่อที่ดินให้เขาทำการเกษตร (métairie) ในแคว้นเปริกอร์ด์ ชื่อเมือง ชื่อแคว้น ชื่อทางภูมิศาสตร์อย่างภูเขาและแม่น้ำ หรือชื่อสถานที่ก่อสร้างอื่นๆ อย่างเช่นปราสาท โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งบางสถานที่ก็ไม่ได้มีอยู่จริง เป็นเพียงชื่อที่ผู้เขียนสมมติขึ้น แต่สำหรับบางแห่งก็เป็นสถานที่จริง ในขั้นนี้ ผู้แปลต้องอาศัยการค้นข้อมูลเพิ่มเพื่อดูว่าชื่อที่ปรากฏนั้นเป็นชื่อของอะไร และตั้งอยู่ในเขตใดของประเทศฝรั่งเศส

การถ่ายทอดชื่อสถานที่ลงในบทแปลภาษาไทยนั้นนับเป็นปัญหาอีกประการหนึ่ง เนื่องจากในต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสไม่ได้ระบุเอาไว้ว่าเป็นสถานที่อะไร เพียงแค่บอกชื่อเอาไว้เท่านั้น

และแยกแยะให้เห็นว่าเป็นชื่อเฉพาะโดยขึ้นต้นด้วยตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ ในขณะที่ผู้อ่านต้นฉบับซึ่งเป็นเจ้าของภาษาอ่านแล้วเข้าใจได้ในทันทีว่าผู้เขียนหมายถึง แม่น้ำ ภูเขา โรงเรียน ฯลฯ ผู้อ่านบทแปลภาษาไทยอาจไม่เข้าใจว่าชื่อเฉพาะนั้นคืออะไร เนื่องจากคนไทยไม่ได้คุ้นเคยกับสถานที่ต่างๆ ในประเทศฝรั่งเศส ดังนั้นในการถ่ายทอดบทแปล ผู้แปลจึงต้องใส่คำนำหน้าชื่อลงไปด้วยเพื่อแก้ปัญหาคำความสับสนในส่วนนี้

3.4.1 ชื่อที่ดินให้เช่าทำการเกษตร (métairie)

ในพจนานุกรมให้ความหมายคำว่า “métairie” เอาไว้สองความหมายคือ หนึ่ง เป็นที่ดินที่ใช้สำหรับการทำการเกษตรแบบแบ่งที่ดินให้เช่า (métayage) สอง เป็นอาคารบ้านเรือนที่ก่อสร้างอยู่ในที่ดินที่ทำการเกษตรดังกล่าว สำหรับชื่อเฉพาะที่ปรากฏอยู่ในต้นฉบับนั้น ผู้แปลคิดว่าเป็นความหมายที่หนึ่งซึ่งหมายถึงที่ดินที่ใช้ทำการเกษตร ทั้งนี้ผู้แปลได้แบ่งกรณีสำหรับการถ่ายทอดออกเป็นสองกรณี คือ ในกรณีที่พบชื่อเฉพาะในบทบรรยาย ผู้แปลได้ถ่ายทอดว่า “ที่ดินให้เช่าทำการเกษตร” เพราะฟังดูเป็นภาษาทางการเหมาะสำหรับระดับของบทบรรยาย ส่วนกรณีที่สองเป็นกรณีที่พบในบทพูด ผู้แปลได้ถ่ายทอดว่า “ไร่” เนื่องจากเป็นคำที่สั้นกะทัดรัดและได้ความหมายเท่ากับคำว่า “ที่ดินให้เช่าทำการเกษตร” ทั้งนี้ก็เพราะเห็นว่าในภาษาพูดที่คนเราใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้จะเป็นคำพูดสั้นๆ เพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจ ไม่จำเป็นต้องใช้คำที่ยาวและเป็นทางการจนเกินไป

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

Romilly, après le départ des deux femmes, s'était levé. Sa douleur, depuis le matin, n'avait pas reparu. Il avait grand désir d'aller jusqu'à la métairie des Bruyères pour s'assurer que Roubinet faisait bien mettre à part, comme il le lui avait recommandé, le blé de la terre de Puyeff. (หน้า 52)

บทแปล

หลังจากที่ภรรยาและลูกสาวออกไปแล้ว กัสตง โรมียีก็ลุกขึ้นจากเตียง ตั้งแต่เข้ามา

เขาก็ไม่รู้สักเจ็บปวดอีก เขาปรารถนาอย่างยิ่งที่จะได้ออกไปจนถึงที่ดินให้เขาทำการเกษตรเขต
บรูเยร์เพื่อไปดูให้แน่ใจว่ารูบิเน็ตแยกส่วนข้าวสาลีจากที่ดินเขตบูแยฟอย่างที่เขาได้สั่งการ
เอาไว้ (หน้า 53)

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

- Combien de sacs de blé à la Cerise?
- Roubinet ne le savait pas encore.
- Il ne sait jamais rien. (หน้า 8)

บทแปล

“แล้วเราได้ข้าวสาลีจากไร้เชอริสกี่กระสอบละ”

“รูบิเน็ตยังไม่วู้เลย”

“เขาไม่เคยรู้อะไรอยู่แล้ว” (หน้า 9)

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

- Mais naturellement, Valentine... Trois heures si tu veux... J'ai reçu les
comptes de la laiteries... Je travaillerai en vous attendant et, si je me sens mieux,
j'essaierai de me lever pour aller voir les battages aux Bruyères. » (หน้า 16)

บทแปล

“แน่นอนจ้ะ จะอยู่สักสามชั่วโมงก็ได้ว่ล้องดิน... ฉันได้รับบัญชีจากโรงรีดนมแล้ว...
ฉันจะทำงานไปพลางๆ ระหว่างที่รอเธอก็แล้วกัน และถ้ารู้สึกดีขึ้น ฉันจะพยายามลุกไปดูเขานวด
ข้าวกันที่ไร้บรูเยร์” (หน้า 17)

ทั้งนี้ผู้แปลได้ยึดหลักการถอดเสียงตามเสียงอ่านภาษาฝรั่งเศสหากว่าชื่อเฉพาะนั้นยังไม่เป็นที่คุ้นเคยสำหรับคนไทย แต่คำที่คุ้นเคยกันอยู่แล้วในภาษา ผู้แปลก็ถอดเสียงตามความนิยมของผู้อ่านเช่น Paris ถอดเสียงเป็น ปารีส เป็นต้น

ชื่อเฉพาะของที่ดินให้เข้าทำการเกษตรที่พบในเนื้อเรื่อง

Brouillac	บรุยยัค
Vauzelles	โวแซลส์
Bruyères	บรุยแยร์ส
Brive	บริฟ
Puyeff	ปูแย็ฟฟ์
Cerise	เซอริส

ชื่อเฉพาะของพื้นที่ในความครอบครองของเจ้าของที่ดิน

Preyssac	เพรียซัค (ที่ดินของครอบครัวโรมีย์)
le Breuilh	เลอ เบรียห์ (ที่ดินของครอบครัวชาววินัยค)
La Guichardie	ลา กิชาร์ดี (ที่ดินของมาตาม เดอ ลา กิชาร์ดี)

3.4.2 ชื่อแคว้น ชื่อเขต และชื่อเมือง

สำหรับชื่อแคว้นและชื่อเมืองในต้นฉบับนั้นต้องอาศัยการค้นคว้า ซึ่งโดยมากแล้วแหล่งข้อมูลที่ผู้แปลใช้ในการค้นคว้าคือ พจนานุกรมและอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ก็เพื่อให้ทราบว่าชื่อเฉพาะที่ปรากฏนั้นเป็นชื่อเมืองหรือชื่อแคว้น รวมถึงข้อมูลประกอบอื่นๆ อย่างเช่น ตำแหน่งที่ตั้งหรือข้อมูลด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการแปล

ชื่อเมืองและแคว้นที่พบในต้นฉบับ

Le Périgord	แคว้นเปริกอร์ด (ปัจจุบันคือเขตดอร์โดญในแคว้นอากิแตน)
Le Limousin	แคว้นลิมูแซ็ง
La Gascogne	แคว้นกาสกอญ
La Normandie	แคว้นนอร์ม็องดี

La Sologne	แคว้นโซลลญ
Dordogne	เขต (département) ดอร์ดอญ (เดิมคือแคว้นเปริกอร์ด์)
Neuilly	เขต (arrondissement) เนยยี (อยู่ในกรุงปารีส)
Périgueux	เมืองเปริเกอซ์
Pont-de-l'Eure	เมืองปงต์-เดอ-เลอว์
Sarlat	เมืองซาร์ลาต์
Rouen	เมืองรูอ็อง

ชื่อเมืองที่อยู่นอกเขตประเทศฝรั่งเศส

Huddersfield	เมืองฮัดเดอร์ฟีลด์
Venise	เมืองเวนิส
Brantôme	เมืองบร็องโตน
Tankin	เมืองตังเกี๋ย

3.4.3 ชื่อเฉพาะสถานที่อื่นๆ

สำหรับชื่อสถานที่เฉพาะอื่นๆ นั้น ในต้นฉบับก็ให้มาเพียงแค่ชื่อเท่านั้นไม่ได้บอกรายละเอียดว่าเป็นสถานที่ใด ผู้แปลจึงต้องค้นข้อมูลเพิ่มเติม และใส่รายละเอียดเพิ่มเติมลงไปเพื่อเป็นการให้ข้อมูลเสริมแก่ผู้อ่าน ทว่า บางครั้งผู้แปลก็พบชื่อสถานที่ที่ผู้แต่งสมมติขึ้นมาเอง อย่างเช่นชื่อปราสาท ในการถ่ายทอดผู้แปลก็เพียงถอดเสียงตามภาษาฝรั่งเศสเท่านั้น เนื่องจากผู้เขียนได้บอกไว้ในบริบทแล้วว่าสถานที่นั้นคืออะไร ในที่นี้จะขอแบ่งชื่อเฉพาะสถานที่ออกเป็นสองกลุ่ม คือสถานที่ที่มีอยู่จริงและสถานที่ที่ผู้แต่งสมมติขึ้น

ชื่อเฉพาะสถานที่ที่มีอยู่จริงที่พบในต้นฉบับ

- la Loire : แม่น้ำลัวร์

แม่น้ำลัวร์ (La Loire) เป็นแม่น้ำที่ไหลผ่านตอนกลางของประเทศฝรั่งเศส ไหลลงสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน บริเวณลุ่มแม่น้ำลัวร์นี้มีปราสาทยุคเรอเนสซองส์อยู่มากมาย

- le Plateau Central : ที่ราบสูงปลาโตของทวาล

ชื่อเดิมของที่ราบสูงมาซิฟของทวาล (Le Massif Central) ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ตอนกลางของประเทศฝรั่งเศส

- des Suez : บริษัทขุดคลองสุเอซ

des Suez หรือชื่อเต็มคือ Compagnie Universelle du Canal Maritime de Suez เป็นบริษัทฝรั่งเศสที่ได้รับสัมปทานขุดคลองสุเอซในช่วงปีค.ศ.1859-1869

- les Mathurins : โรงละครมาญแร็งส์

โรงละครมาญแร็งส์ก่อตั้งขึ้นในค.ศ.1893 โรงละครแห่งนี้อยู่ในกรุงปารีส

- la Madeleine : โบสถ์มาดเดอแลน

โบสถ์ "La Madeleine" อยู่ในกรุงปารีส เริ่มก่อสร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1764

- Chambord : ปราสาทช็องบอร์ด์

ปราสาทที่ใหญ่ที่สุดในบรรดาปราสาทที่อยู่แถบลุ่มแม่น้ำลัวร์ทั้งหมด

- Chenonceaux : ปราสาทเชอนงโซซ์

ปราสาทเชอนงโซซ์เป็นปราสาทที่สวยงาม อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำลัวร์

- la rue Vivienne : ถนนวิเวียน

- la rue Godot-de-Mauroy : ถนนโกโดต์-เดอ-โมรัว

- Chardeuil : หมู่บ้านชาร์เดย

ชื่อเฉพาะที่ผู้แต่งสมมติขึ้นที่พบในต้นฉบับ

le Cercle des Commerçants	สมาคมพ่อค้าแห่งเมืองปงต์-เดอ-เลอว์
La Guichardie	ปราสาท ลา กิซาร์ดี
le château de la Croix Saint-Martin	ปราสาทเดอ ลา ครัวซ์ แซ็งต์-มาร์แต็ง

3.5 การถ่ายทอดชื่ออาหารและพรรณไม้

การถ่ายทอดคำศัพท์เฉพาะอย่างชื่ออาหารและชื่อต้นไม้จำเป็นต้องอาศัยการค้นคว้าเพื่อเปรียบเทียบว่าชื่อในภาษาไทยเรียกว่าอย่างไร สำหรับคำศัพท์บางคำในชื่อต้นไม้ นั้น ผู้แปลจะต้องหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษมาเปรียบเทียบแล้วดูคำเรียกภาษาไทยจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษอีกทีหนึ่ง เนื่องจากการเทียบจากภาษาอังกฤษจะทำได้ง่ายกว่า ส่วนชื่ออาหารประจำท้องถิ่นที่พบในเรื่องนั้นผู้แปลได้ใช้วิธีการถ่ายทอดแตกต่างกันไปตามแต่กรณี ทั้งนี้ก็จะพิจารณาตามความนิยมใช้และความเข้าใจของผู้อ่านเป็นหลัก

3.5.1 ศัพท์ชื่ออาหาร

3.5.1.1 le savarin : ขนมชาวาแรง

ชาวาแรงเป็นขนมอบฝรั่งเศสรูปร่างแหวนราดด้วยน้ำเชื่อมกับครีมสูตรเฉพาะหรือผลไม้สด ขนมชาวาแรงได้ชื่อตาม Brilat-Savarin ซึ่งเป็นนักกฎหมายและนักกินชาวฝรั่งเศสผู้คิดค้นเมนูอาหารหลายเมนู ผู้แปลได้ใช้คำว่า “ชาวาแรง” ทับศัพท์จากภาษาฝรั่งเศสในการถ่ายทอด เนื่องจากเห็นว่าขนมชนิดนี้เป็นขนมของฝรั่งเศสและใช้ชื่อเรียกว่าชาวาแรงเป็นชื่อเฉพาะจึงถ่ายทอดตามภาษาต้นฉบับ

ภาพที่ 6

savarin : ขนมชาวาแริง

จาก <http://www.historicmaplethorpe.com/dining.html>

3.5.1.2 petits pains : ขนมปังก้อน

คำว่า “petits pains” นั้น หากแปลตรงตัวจะได้ความหมายว่าขนมปังชิ้นเล็กๆ แต่เมื่อผู้แปลได้ดูความหมายเฉพาะในพจนานุกรมแล้วพบว่าคือขนมปังที่เป็นก้อนๆ เมื่อได้ดูรูปประกอบจึงเข้าใจว่า “petits pains” ในที่นี้เป็นคำที่ใช้เรียกขนมปังก้อนของฝรั่งเศส ผู้แปลจึงเลือกถ่ายทอดให้ผู้อ่านเห็นภาพตามที่ต้นฉบับสื่อว่า “ขนมปังก้อน”

ภาพที่ 7

petits pains : ขนมปังก้อน

จาก <<http://recipes.howstuffworks.com/petit-pain-au-chocolate-recipe.htm>>

3.5.1.3 Le cassis : ไวน์แบล็กเคอเรนต์

คำว่า “cassis” เมื่อเทียบกับภาษาอังกฤษแล้วคือ “แบล็กเคอเรนต์” ผู้อ่านคนไทยจะรู้จักผลแบล็กเคอเรนต์ว่าเป็นพืชตระกูลเดียวกับเบอร์รี่ “cassis” ในต้นฉบับถือเป็นเมนูอย่างหนึ่งคือเครื่องดื่มที่หมักจากผลไม้ ดังนั้นผู้แปลจึงใช้คำว่า “ไวน์” เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นเครื่องดื่มประเภทดังกล่าว

3.5.1.4 un fromage à la crème : ครีมชีส

ผู้แปลได้หาคำว่า “fromage à la crème” ในคำที่ใช้กันในภาษาอังกฤษเพื่อนำมาเปรียบเทียบและถ่ายทอดความหมายเป็นคำในภาษาไทยอีกทีหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับความนิยมใช้ และเพื่อให้ผู้อ่านคนไทยเข้าใจความหมายคำนี้ได้ สำหรับคำเปรียบเทียบในภาษาอังกฤษนั้น ผู้แปลพบคำว่า “cream cheese” ซึ่งในภาษาไทยนิยมใช้ทับศัพท์เป็นคำว่า “ครีมชีส” ผู้แปลจึงตัดสินใจถ่ายทอดเมนูนี้เป็นตามความนิยมใช้เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจความหมายและเห็นภาพได้

3.5.1.5 un omelette aux cèpes : ไข่เจียวเห็ดทรัฟเฟิล

“cèpe” ตามความหมายในพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศส Le Petit Robert คือ “champignon du genre *bolet*, dont les principales espèces, toutes comestibles, sont originaires de Gascogne” เห็ดชนิดนี้เป็นเห็ดที่ขึ้นอยู่ในแคว้นกาสกogne ผู้แปลได้หารูปภาพประกอบความเข้าใจและได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าเห็ดทรัฟเฟิลที่นิยมมีอยู่สองชนิดคือ Le cèpe de Bordeaux และ Le cèpe des pins และเนื่องจากในประเทศไทยไม่มีเห็ดชนิดนี้ เนื่องจากเป็นเห็ดประจำถิ่น ผู้แปลจึงเลือกถ่ายทอดโดยการทับศัพท์ภาษาฝรั่งเศสเป็น “เห็ดทรัฟเฟิล”

ภาพที่ 8

cèpe : เห็ดแชมปิญอง

จาก <<http://forums.infoclimat.fr/index.php?showtopic=16440&st=40>>

3.5.2 ศัพท์ชื่อพรรณไม้

สำหรับศัพท์ชื่อพรรณไม้ ผู้แปลได้อาศัยการเปิดพจนานุกรมฝรั่งเศส-อังกฤษ และ อังกฤษ-ไทย เพื่อดูความหมายที่คนไทยรู้จักกันแล้วเลือกถ่ายทอดตามคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นที่นิยมใช้และรู้จักกันมากกว่า ทั้งนี้แหล่งอ้างอิงในการเลือกถ่ายทอดศัพท์พรรณไม้แต่ละคำนั้น ผู้แปลได้พิจารณาไปตามแต่ละกรณี นอกจากอ้างอิงตาม *พจนานุกรมศัพท์หมวดเพื่อการใช้ทั่วไป* ซึ่งจัดทำโดยสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้ว สำหรับการถ่ายทอดศัพท์พันธุ์ไม้บางคำจากภาษาอังกฤษนั้น ผู้แปลได้อ้างอิงตามเอกสารระบบข้อมูลพืชผัก ซึ่งรวบรวมโดยสาขาพืชผัก ภาควิชาพืชสวน คณะผลิตกรรมการเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทั้งนี้ ผู้แปลได้ข้อมูลดังกล่าวมาจากเว็บไซต์ http://www.agric-prod.mju.ac.th/vegetable/File_link/s-name.pdf นอกจากนี้ ผู้แปลยังได้หาข้อมูลเพิ่มเติมจากรูปภาพและคำอธิบายประกอบข้อมูลความรู้เสริมเพื่อนำมาใช้ประกอบในขั้นตอนการทำความเข้าใจและการถ่ายทอดบทแปลด้วย ทั้งนี้ ผู้แปลจะขออธิบายขั้นตอนการเลือกพิจารณาเพื่อถ่ายทอดศัพท์พรรณไม้เพียงบางคำเท่านั้น และสำหรับศัพท์พรรณไม้ที่ไม่ได้ให้คำอธิบายเอาไว้ นั้น ผู้แปลได้ยึดหลักการถ่ายทอดตาม *พจนานุกรมศัพท์หมวดเพื่อการใช้ทั่วไป* ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ภาพที่ 9

des saules : หลิว

จาก <<http://fr.wikipedia.org/wiki/Saule>>

ภาพที่ 10

des bouleaux : เบิร์ช

จาก <<http://fr.wikipedia.org/wiki/Bouleau>>

ภาพที่ 11

des chataigniers : เกาลัด

จาก <<http://users.belgacom.net/ecolibre/lechataignier.htm>>

ภาพที่ 12

des groseilles : เคอเรนส์

จาก < <http://fr.wikipedia.org/wiki/Groseille>>

ภาพที่ 13

le buis : บอกซ์ทรี

จาก <<http://fr.wikipedia.org/wiki/Buis>>

จากข้อมูลเว็บไซต์วิกิพีเดีย บอกว่าต้น “buis” หรือชื่อภาษาอังกฤษคือต้น “box tree” เป็นพืชในสกุล Buxus วงศ์ Buxaceae และจากที่ผู้แปลได้สอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านพรรณไม้ในประเทศไทยแล้วได้ข้อมูลว่าในประเทศไทยมีพืชตระกูลนี้เพียงชนิดเดียวคือ ช้องร่าพัน หรือแก้วเขา ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า Buxus rolfiei Vid. ซึ่งเจอทางภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นไม้พุ่มขนาดเล็กไม่ใหญ่มากนัก แต่ต้น “buis” ที่ปรากฏอยู่ในต้นฉบับมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า Buxus sempervirens เนื่องจากต้นไม้นี้ยังไม่เคยมีชื่อเรียกภาษาไทย ผู้แปลจึงขอใช้ทับศัพท์จากภาษาอังกฤษว่าต้น “บอกซ์ทรี”

ภาพที่ 14

une oseille : ซอร์เรล

จาก <<http://fr.wikipedia.org/wiki/Oseille>>

หลังจากที่ผู้แปลได้เปิดพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสเพื่อดูความหมายของคำว่า “oseille” แล้วพบว่า “oseille” เป็นพืชที่นำไปมาเป็นส่วนประกอบในเมนูสลัด จากนั้นผู้แปลได้หาคำนี้ที่ใช้กันในภาษาอังกฤษ ได้คำว่า “sorrel” ซึ่งในภาษาไทยก็เรียกทับศัพท์จากภาษาอังกฤษเป็นคำว่า “ซอร์เรล” ทั้งนี้เว็บไซต์ของมูลนิธิโครงการหลวง www.doikham.com ก็ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผักชนิดนี้ว่าเป็นพืชขนาดเล็ก สูงประมาณ 30-60 ซม. การเจริญเติบโตเหมือนผักปวยเล้ง ลำต้นมีปล้องสั้น ใบเป็นรูปหอก ก้านใบยาว ดอกเกิดเป็นช่อสีชมพูอ่อน ก้านช่อดอกยาวมาก เป็นพืชที่มีวิตามิน C Oxalic acid และแร่ธาตุมาก จากข้อมูลที่ได้นั้น พบว่าตรงกับรูปภาพ “oseille” ที่นำมาประกอบ

ภาพที่ 15

des myosotis : ฟอ์เก็ต-มี-นีอต

จาก <<http://fr.wikipedia.org/wiki/Myosotis>>

ภาพที่ 16

des sycomores : ซิคามอร์

จาก <http://boutique.aujardin.info/boutique-Arbres_6.php>

ผู้แปลได้ค้นความหมายของคำว่า “sycomore” แล้วได้ข้อมูลว่าเป็นต้นไม้ตระกูลเดียวกับมะเดื่อ เป็นไม้เนื้อแข็ง ในตอนแรกนั้นผู้แปลเข้าใจว่าเป็นต้นมะเดื่อ แต่ในภาษาฝรั่งเศสนั้น ต้นมะเดื่อจะใช้คำว่า “figuier” ผู้แปลจึงหาคำเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ ได้คำว่า “sycamore” และได้ถ่ายเสียงจากภาษาอังกฤษ เนื่องจากชื่อนี้เป็นชื่อที่ใช้เรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ผู้แปลได้ถ่ายเสียงคำนี้ว่า “ซิคามอร์”

ภาพที่ 17

des artichauts : อาร์ติโชค

จาก <<http://fr.wikipedia.org/wiki/Artichaut>>

ภาพที่ 18

crategus : ฮอว์ทอร์น

จาก <http://fr.wikipedia.org/wiki/Aub%C3%A9pine_%28volet_officinal%29>

ในเนื้อเรื่องกล่าวถึง “crategus” ในฐานะที่เป็นยา ตอนแรกผู้แปลไม่ทราบว่าการนี้หมายความว่าอย่างไร แต่เมื่อได้ค้นคว้าข้อมูลทั้งจากพจนานุกรมและอินเทอร์เน็ตแล้วจึงได้ทราบว่า “crategus” เป็นพืชชนิดหนึ่งที่มีดอกสีขาวหรือชมพูและมีผลสีแดงสรรพคุณทางยาของพืชชนิดนี้คือ รักษาโรคหัวใจและการไหลเวียนของโลหิตที่ผิดปกติ ซึ่งสามารถเรียกได้อีกชื่อหนึ่งซึ่งเป็นชื่อสามัญว่า “aubépine” จากนั้นผู้แปลได้หาคำภาษาอังกฤษเพื่อนำมาเทียบเคียงกัน ได้คำว่า “hawthorn” จึงถ่ายทอดตามภาษาอังกฤษซึ่งคนรู้จักกันมากกว่า

ภาพที่ 19

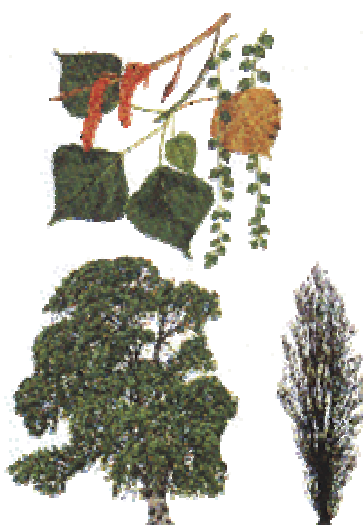
les cèdres : ซีดาร์

จาก <<http://fr.wikipedia.org/wiki/C%C3%A8dre>>

คำว่า “cèdre” นั้นในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “cedar” เป็นต้นไม้ขนาดใหญ่และให้ไม้เนื้อแข็งนิยมเอาไปทำเฟอร์นิเจอร์ คนไทยเรียกทับศัพท์ต้นไม้ชนิดนี้จากภาษาอังกฤษ ผู้แปลได้ถ่ายทอดคำนี้ในบทแปลว่า “ซีดาร์”

ภาพที่ 20

des peupliers : ป็อปลาร์

จาก < <http://passion.bois.free.fr/les%20arbre%20de%20france/Peuplier-noir.htm> >

สำหรับคำว่า “peuplier” นั้น ผู้แปลได้เปิดพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศส-อังกฤษเพื่อหาคำเทียบเคียง ได้คำว่า “poplar” สำหรับต้นไม้ชนิดนี้ คนไทยเรียกทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ ผู้แปลจึงถ่ายทอดเสียงว่า “ป็อปลาร์”

บทสรุป

นวนิยายเรื่อง *สัญญาตญาณแห่งความสุข* เป็นนวนิยายที่สามารถสะท้อนให้เห็นตัวตนของมนุษย์ซึ่งมีความคิดจิตใจแตกต่างกันไปตามแต่สภาพสังคม เป็นเรื่องราวที่วิเคราะห์ให้เห็นจิตใจเบื้องลึกของคนในสังคม เหมาะแก่การศึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ผู้อ่านสามารถนำข้อคิดที่ได้มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตให้มีความสุขที่สุด ข้อคิดที่แฝงอยู่ในนวนิยายเรื่องนี้คือการสอนให้คนเรารู้จักเลือกมองด้านดีๆ ของชีวิตและแก้ไขปัญหาโดยยึดเอาความสุขของตนเองและคนใกล้ชิดเป็นหลัก โดยมีต้องยึดเอากระแสสังคมเป็นหลักมากนักหากว่ามันจะทำให้เราอยู่อย่างไม่มีความสุข ซึ่งจากเนื้อเรื่องผู้เขียนก็แสดงให้เห็นแล้วว่าการตัดสินใจเลือกดำเนินชีวิตตามหนทางที่ถูกที่ควรนั้นสามารถนำพาทุกฝ่ายไปพบกับความสุขได้

ปัญหาการแปลที่พบในเรื่องนี้โดยหลักๆ แล้วจะเป็นปัญหาการทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในสังคมที่ผู้แต่งกำหนดขึ้น เนื่องจากสังคมดังกล่าวเป็นสังคมที่มีความคิดและการดำเนินชีวิตในรูปแบบเฉพาะตัวและปัญหาอื่นๆ อาทิเช่น การถ่ายทอดคำพูด การถ่ายทอดชื่อสถานที่ เป็นต้น ในการแก้ปัญหาดังกล่าวนั้น ผู้แปลได้อาศัยการค้นคว้าทำความเข้าใจจากหลายแหล่งไม่ว่าจะเป็นหนังสือ พจนานุกรม อินเทอร์เน็ต หรือถามจากผู้รู้ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาประมวลเพื่อนำมาถ่ายทอดลงสู่บทแปลให้ได้ความหมาย ลีลา และผลกระทบได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

ผู้แปลคาดหวังว่าบทแปลนวนิยายเรื่อง *สัญญาตญาณแห่งความสุข* คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจแปลนวนิยายเชิงจิตวิทยา ผู้ต้องการศึกษาเกี่ยวกับด้านนี้ และผู้อ่านทั่วไป และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อคิดจากเรื่องคงจะเป็นประโยชน์ให้ผู้อ่านได้นำไปปรับใช้กับชีวิตตนเองด้วย